Odén, Klas Gustaf

Statistisk undersökning rörande våldsamma ... I.

Stockholm

1875

97-84182-19
MASTER NEGATIVE #

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DIVISION

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

ORIGINAL MATERIAL AS FILMED - EXISTING BIBLIOGRAPHIC RECORD

3
Box 1   Odén, Klas Gustaf. 1846-
Statistik undersökning rörande våldsamma dödsfall i Sverige:.I. Stockholm, Beckman, 1875.
xxviii, 23 p. tables. 24 cm.

Thesis, Upsala.

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm   REDUCTION RATIO: 14:1   IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 9-8-97   INITIALS: AP

TRACKING # : 27201

FILMED BY PRESERVATION RESOURCES, BETHLEHEM, PA.

3

Boy 1

Statistisk undersökning

rörande

Våldsamma dödsfall i Sverige.

I.

Af

Klas Gustaf Odén.

Statistisk undersökning

rörande

Våldsamma dödsfall i Sverige.

I.

Akademisk afhandling,

som med

Vidtberömda Filosofiska Fakultetens i Uppsala

tillstånd

för filosofiska gradens erhållande

till offentlig granskning framställes

af

Klas Gustaf Odén,

Filosofie Kandidat af Östgöta Nation,

å Skytteanska lärosalen Lördagen den 22 Maj 1875
kl. 4 e. m.

Stockholm,
tryckt hos *K. L. Beckman,*
1875.

INLEDNING.

Huru föga en statistik, hon må ega till sitt förfogande de utmärktaste bearbetare, förmår uträtta, utan att de ursprungliga uppgifter, som ligga till grund för det statistiska arbetet, äro af den art, att de äro uttryck af faktiskt gifna förhållanden under en viss tid eller vid en viss tidpunkt, behöfver ej bevisas. Men att på statistiken höja anspråken ända derhän, att man fordrade absolut tillförlitlighet hos de resultat, hon lemnar, vore ingalunda berättigadt: i de flesta fall skulle en sådan fordran ej kunna uppfyllas. Åtnöjande sig med ett närmande till sanningen, sträfvar statistiken alt jämt att komma densamma så nära som möjligt. Det ofullkomliga i uppgifterna blir för statistikmannen »ej en hämsko för hans forskning, men väl en sporre till framlockandet af alt säkrare och säkrare data.»

Huru förhåller det sig då i afseende på sanning och tillförlitlighet med de uppgifter, hvarpå Sveriges befolkningsstatistik grundar sig och särskildt den gren deraf, som utgör ämnet för denna afhandling?

De egentliga källorna för svensk befolkningsstatistik hafva af ålder utgjort *kyrkoböckerna*, förda af presterskapet. När dessa först kommit i bruk, kan ej med full visshet uppgifvas; att de åtminstone på många orter, oaktadt intet stadgande i denna riktning förefanns, redan under loppet af 1600-talet blifvit införda, är bevisligt. Först med år 1686 i kraft af detta års ännu gällande kyrkolag ålades presterskapet att föra förteckningar så väl öfver befolkningens årliga förändringar (födelser, giftermål, dödsfall, ut- och inflyttningar) som ock öfver den stående sockne-befolkningen, »hus ifrån hus, gård ifrån gård.» Dessa stadganden gjordes väl egentligen i den kyrkliga ordningens intresse, men då presterskapets anteckningar voro af så omfattande art, som nämndes, kunde de sedermera godt tjäna till underlag för en befolkningsstatistik.[1]

Sålunda lades i Sverige redan tidigt i jämförelse med de flesta andra land grunden till en befolkningsstatistik, och derigenom att presterskapet blef den myndighet, som egde att med dessa folkmängdsförteckningar taga befattning, var en stor fördel för en kommande statistik vunnen. Ty då inom en församling presten i vanligaste fall är den tjänsteman, som i följd af sitt ämbete står i närmaste beröring med församlingens medlemmar och därigenom lättare än hvilken annan som hälst sättes i stånd att om befolkningen inhämta de behöfliga upplysningarne, ligger däri en god borgen för de af presterskapet förda anteckningarnas tillförlitlighet. Visserligen kunna sådana samhällen finnas, t. ex. större städer, där presten ej mägtar så, som önskligt är, inhämta upplysningar om de förändringar, som därinom föregå; men då dessa stora samhällen höra till undantagen, kan den satsen ej jäfvas, att kyrkoböckerna i det hela taget äro för befolkningsstatistikens syften goda och tillförlitliga.

Hvad nu särskildt beträffar presterskapets förpligtelse att anteckna *dödsorsakerna*, finnes icke i 1686 års kyrkolag något positivt stadgande härom. Väl heter det i Kap. 24, § 8, att i kyrkoböckerna skall införas, »hvad sällsamt i socknen sig tilldragit hafver, bestående af ens eller annans synnerligen gode eller onde bedrift eller ock thet som utom naturens ordenteliga skickelse i elementerna eller på qvickt och dödt sig ter och visar, som värdt är at uppteckna»; — men vi våga knappast tyda detta såsom åsyftande upplysning om dödsfall genom olyckshändelser och brott. Men i och genom det Kungl. Bref af år 1748, som anbefaller inrättandet af det svenska Tabellverket, ålades presterna utom annat att uppgifva dödsorsakerna. Att sådana uppgifter skulle, oaktadt flera gånger gjorda försök att för presterskapet underlätta dödsorsakernas bestämmande, blifva ganska otillfredsställande, hvad i allmänhet beträffar sjukdomar, är temligen klart. Också fritogos presterna år 1830 från insändande af sådana uppgifter, utom hvad angick farsoter och *våldsamma dödsorsaker*. Att på långt när icke så stora svårigheter möta för ett tillförlitligt uppgifvande af dessa senare som för sjukdomar, torde vara klart; ty för det första är det lättare att vinna underrättelse om en inträffad olyckshändelse eller ett mord än om en sjukdom, och för det andra skiljas de olika arterna af vådadöd lättare från hvarandra än sjukdomarnes.

Till och med året 1859 voro de af presterskapet lemnade uppgifterna endast summariska, d. v. s. de inskränkte sig till sifferuppgifter enligt faststälda formulär, och hvarje uppgift omfattade flera år. Men ofvan nämnda år, 1859, utkom en Kungl. förordning, som ännu är gällande, och hvari stadgas angående uppgifter om dödsfall, att de skola vara nominativa och hvarje uppgift omfatta endast ett år. Dess utom förordnas rörande uppgifterna å dödsorsakerna, att inom alla städer, som hafva anstälde läkare, anteckning om dödsorsaken, grundad på läkares eller i vissa fall barnmorskas intyg, vid hvarje dödsfall i dödboken skall verkställas; men att inom städer, där läkare ej finnas anstälde, äfvensom å landsbygden dylik anteckning ej behöfver ske i annat fall, än då dödsfallet härrört af *egen* eller *andras handaverkan, olyckshändelse*, gängse farsot o. d. Härtill kommer, att en förordning af Kungl. Sundhetskollegium utfärdats, att statsläkare skola bestyrka riktigheten af de i dödboksutdragen antecknade dödsorsakerna.

Från och med en del af år 1860, då ofvan nämnda Kungl. förordning trädde i verkställighet, ega vi altså för vårt syfte ett ganska rikt och i många afseenden godt material stäldt till vårt förfogande. Om än vår afsigt hade varit att grunda resultaten af föreliggande undersökning om de våldsamma dödsfallen på genomgåendet så väl af de äldre femårstabellerna som de sista 13 årens dödboksutdrag, hafva vi af lätt förklarliga skäl måst afstå därifrån. Våra egentliga källor hafva därföre utgjort det statistiska ämbetsverkets bearbetningar af ofvan anförda primäruppgifter. Men då nämnda ämbetsverk ej varit satt i tillfälle att angående de våldsamma dödsfallen lemna mera detaljerade underrättelser, än som förefinnas i dess officiella berättelser, hafva vi för att erhålla sådana ansett oss böra genomgå åtminstone några års dödboksutdrag, och det är resultatet af denna undersökning, som föreligger i tab.-bil. 4. Att nu flere skiljaktigheter förefinnas emellan denna tab. och öfriga uppgifter rörande åren 1861—62 och 1871—72 finner sin förklaring dels i det af statistikmän kända förhållandet, att en å nyo företagen bearbetning

af statistiska material, i synnerhet då dessa senare ega någon större omfattning, sällan kan bringas till öfverensstämmelse med ett föregående arbete inom samma område och dels däri, att i viss mon något andra grundsatser än de, som vid utarbetandet af Statistiska Central-Byråns berättelser varit följda, här varit de bestämmande. Dock hoppas vi, att dessa skiljaktigheter i det hela taget ej betyda så mycket, då det ju ej är de små, utan de stora talen, som härvid ega någon egentlig betydelse.

Slutligen torde få nämnas, att titeln å förevarande uppsats, »Våldsamma dödsfall *i Sverige*», ej får tydas så, att dödsfallen alltid inträffat inom riket, utan att de omkomne vid sagda tillfälle *tillhört* Sverige, de må nu hafva aflidit hvar som hälst.

Utom de ofvan nämnda *dödboksutdragen* jämte det *Statistiska ämbetsverkets officiella berättelser* och *tabeller*, dels i manuskript, dels i tryck, hafva vi vid utarbetandet af denna afhandling hufvudsakligen betjänat oss af följande arbeten:

Underd. betänkande och förslag rörande inrättandet af ett Statistiskt ämbetsverk, afgifvet den 18 Juni 1856 af den därtill i Nåder förordnade komité;
Justitie-Stats-Ministerns ämbetsberättelser fr. o. m. 1831;
Kungl. Järnvägstrafik-Styrelsens underdåniga berättelse för åren 1872—1873;
Sveriges Rikes Kyrkolag af år 1686;
Norges officielle Statistik, C N:o 1, 1856—70;
Danmarks Statistiske Tabelværk, 3:die række, 1860—69;
Bidrag till Finlands officiella Statistik, Bef.-Stat. 1865—69;
Zeitschrift des Kgl. Preussischen Stat. Bureaus, redig. v. D:r Engel, 1873;
Zeitschrift des Kgl. Bayerischen Stat. Bureau, redig. v. D:r Mayr, 1873;
Statist. Jahrbuch für das Grossh. Baden, 1868, 1872.
Statistica del Regno d'Italia, Morti Violente (flere årg.)
Svedelius, Studier i Sveriges statskunskap; Upps. 1875.
Hellstenius, Studier i jämförande befolknings-statistik; Sthlm 1874.
d'Espine, Essai analytique et critique de statistique mortuaire comparée, Paris 1858.
Kolb, Handbuch der vergleich. Statistik, Leipzig 1875.
Haushofer, Lehr- und Handbuch der Statistik, Wien 1872.
Oesterlen, Handbuch der medicinischen Statistik, Tübingen 1874.
Block, Statistique de la France, Paris 1875.

Många äro de faror, för hvilka människans lif är utsatt alt ifrån födelsestunden intill den senaste ålderdomen. Oafsedt sjukdomar af alla slag, mot hvilka människan under sin lifstid måste kämpa, och hvilkas dödande kraft hon mången gång ej mägtar motstå, gifves det andra former af död, under hvilka lifvet släckes, utan att sjukdom i vanlig mening föregått. Under sådana former visar sig döden under stundom vid lifvets båda yttersta gränser såsom följd af den mänskliga organismens svaghet, i ena fallet medfödd, i det andra föranledd af en långt framskriden ålder; men utom dessa kunna fall förekomma, då människan vid hvilken ålder som hälst måste lemna detta lif, utan att sjukdom förorsakar döden. Det är dessa, som man kallat *våldsamma dödsfall.*

Vi nämnde, att döden i sådana fall inträffar utan föregående sjukdom. Om förhållandet väl oftast är sådant, gifves det likväl tillfällen, då döden icke omedelbart följer på t. ex. ett olycksfall, utan en däraf förorsakad sjukdom af längre eller kortare varaktighet mellankommer. Oaktadt detta gäller likväl olyckshändelsen, då den varit af nog allvarsam art, att för dödlig utgång vara den från början bestämmande faktorn, såsom den egentliga dödsorsaken. Följaktligen kalla vi ett dödsfall våldsamt, *när det utan att vara förorsakadt af sjukdom följer af beröfvandet af de för lifvet nödvändiga vilkoren eller är verkadt af en utifrån härflytande kraft,* vare sig denna verkande kraft är människan själf, en eller flere andra personer eller ting. Fäster man sig vid den betydelse, människans egen fria vilje eger vid de våldsamma dödsfallen, fås följande indelning:

A) *Ofrivilliga,* den verkande orsaken är oberoende af den döende människans egen vilje*) (*vådliga händelser, dråp, mord, krig, afrättning);*

B) *Frivilliga,* den verkande orsaken är människans egen fria vilje *(själfmord).*

I fråga om de våldsamma dödsfallens omfång synes ännu en viss vacklan — en följd af olika uppfattningar — vara rådande, och denna omständighet försvårar betydligt jämförelsen emellan skilda land i fråga varande hänseende. Ty då, för att anföra ett exempel, det ena landets statistik under våldsamma dödsfall äfven inbegriper alla de fall, då personer funnits döde ute å marken, således äfven de, vid hvilka ett vanligt slaganfall varit dödsorsak, lemna åter det andra landets statistiska uppgifter öfver samma ämnen sådana fall helt och hållet utom sina gränser. Det vore för långt att här närmare ingå på uppvisandet af alla de skiljaktigheter,

*) Detta hindrar icke, att vid flere hithörande fall den omkomne själf genom öfvermod eller oförsigtighet o. a. kunnat, fastän *mot* sin vilje, vara skulden till sin iråkade undergång.

som inom statistiken i detta afseende kunna förekomma. Dock synes, innan vi gå vidare, de fall vara värda sin särskilda uppmärksamhet, då döden varit förorsakad af *starka dryckers missbruk.* De flesta lands statistiska redogörelser öfver våldsamma dödsfall innefatta äfven sådana fall; också vårt lands statistik upptog fordom desamma, först bland de våldsamma dödsfallen, senare såsom en afdelning oberoende af dessa, till dess de slutligen helt och hållet uteslötos ur de officiella tabellariska uppgifterna om dödsorsakerna. Skälet till detta sist nämnda förfarande blir tydligt, om man besinnar, hvilka stora svårigheter möta för vinnande af tillförlitliga uppgifter härutinnan. Ty oafsedt de olika uppfattningar, som härvid kunna göra sig gällande, alt efter som man inskränker sig inom rusets eller missbrukets omedelbara följder eller äfven innesluter dess medelbara, olyckshändelser, sjukdomar, inträder ock, så länge lagstiftningen betraktar den i rus aflidne såsom själfspilling, en mängd konsiderationer vid dödsorsakens uppgifvande. Då med anledning häraf de uppgifter, vi ega om på sådant sätt döde, sakna önskvärd fullständighet och tillförlitlighet, hafva vi helt och hållet utelemnat missbruket af starka drycker såsom våldsam dödsorsak, oaktadt vi nogsamt hafva oss bekant, att till en mängd olyckshändelser med dödlig utgång berusadt tillstånd gifvit den förnämsta anledningen.

En annan svårighet, som möter en undersökning, sådan som denna, äro de fall, då själfmord döljas under "vådliga" händelser. Om än sådana fall ej så särdeles ofta förekomma, då vid befarandet af något sådant, laglig undersökning merendels eger rum, orsakar likväl deras förekomst en höjning i antalet vådliga händelser på bekostnad af själfmordens. Hvad åter dessa senare angår, intaga de såsom bekant bland de våldsamma dödsfallen en alldeles egen ställning, hvarföre de företrädesvis egna sig för särskild behandling. På grund häraf hafva de ej upptagits inom ramen af denna framställning, utan sysselsätta vi oss här endast med de ofrivilligt-våldsamma dödsfallen, hvarföre, då vi i det följande tala om våldsamma dödsfall, detta begrepp bör fattas i inskränkt betydelse, så att vi därmed mena endast de *ofrivilliga.*

Af huru vexlande och tillfällig art de våldsamma dödsfallen än synas vara, har likväl så väl i andra land som vårt eget deras ganska regelbundet återkommande antal tilldragit sig en viss uppmärksamhet. Riktigheten af denna iakttagelse kunna vi med stöd af siffror ytterligare styrka, så framt jämförelsen sker emellan något större tidsafdelningar eller områden*). "Det konstanta i dessa tal, hvarigenom statistiken sättes i tillfälle att af det förflutna kunna med sannolikhet i rundt tal förutsäga det stundande årets dödsfall af olyckshändelser, finner sin fulla förklaring, så länge den förutsättning gäller, att några större förändringar i folkets lefnadssätt icke för sig gått och rubbat den komplex af faktorer, som inne-

*) Exempelvis må påpekas Paris' siffror för olycksfall med dödlig utgång:
År 1850: 419 fall, däraf 153 genom drunkning
» 1851: 409 » » 157 » »
Jämför Sveriges antal vålds. dödsfall på 100.000 innevånare:
1851—60: 50,8, däraf 28 genom drunkning,
1861—70: 53,1, » 28 » »
1871—73: 53,5, » 28 » »

bär grunden för den fortgående liktaligheten. På denna grund ega ock medeltalen för de särskilda slag af våldsamma dödssätt, af hvilka ett större antal förekommer, sitt värde såsom vinkar för framtiden. När sålunda dessa medeltal tillåta oss att med största sannolikhet förutsäga ett ungefärligen lika stort antal offer under ett eller flere stundande år, så berättigas vi häraf å andra sidan att antyda, huruledes detta sorgliga förhållande skulle i betydlig mon kunna förringas genom behörig uppmärksamhet på orsakerna och dessas undanrödjande, t. ex. genom ökad tillsyn att barn ej får blottställa sig för lifsfaror, genom ökad försigtighet i vådliga yrken och sysselsättningar, genom nykterhet och vaken omtanke o. s. v.“*).

Af många statistikmän har yttrats, att de våldsamma dödsfallen nästan i alla land fortgått i snabbare proportion än deras folkmängd. Tillse vi då, huru vida detta påstående är berättigadt, hvad Sverige angår, finna vi, att *på en folkmängd af 100,000 personer, så väl af båda könen tillsammans som särskildt af hvartdera könet, förekommit följande antal våldsamma dödsfall:*

	båda könen.	mk.	kvk.
1776—80	60.0	—	—
1781—90	66.4	—	—
1791—1800	69.2	—	—
1801—10	75.2	113.4	40.3
1811—20	74.8	—	—
1821—30	84.0	133.1	38.6
1831—40	63.5	102.4	27.2
1841—50	63.0	102.9	25.6
1851—60	50.8	83.1	20.4
1861—70	53.1	—	—
1871—73	53.5	89.4	19.7
1871	49.6	82.1	19.2
1872	53.7	90.6	19.1
1873	57.1	95.7	20.9

Häraf visar sig, hvad beträffar båda könen tillsammans äfvensom mankönet, att de våldsamma dödsfallens antal ända till och med 1821—30 steg fortare än folkmängden, hvarefter det gradvis sjunker intill och med 1860, för att slutligen under det senaste tioåret och 1870-talets första år åter visa tecken till en om än obetydlig höjning. Kvinkönets antal däremot företer ett oafbrutet nedgående ända till 1873, hvars siffra dock icke är mycket högre än 1850-talets.

Undersöka vi därefter, huru förhållandet gestaltat sig inom de skilda landsdelarne, *länen*, framgår visserligen i det hela samma resultat som för riket: höjning till och med 1820-talet, därefter nedgående och mot de sista åren åter höjning, men det oaktadt förete de så väl i jämförelse med riket i dess helhet som sins emellan betydliga skiljaktigheter. Innan vi anföra dessa, torde dock följande uträkning öfver hvarje läns bidrag till de våldsamma dödsfallen i hela riket vara på sin plats.

*) Bidrag till Sveriges off. stat. Bef.-stat., ny följd, XII. 1.

Länens våldsamma dödsfall i % af rikets.

		1801—10	1821—30	1841—50	1861—70	1873	Folkmängd i % af rikets. 1870.
Stockholms stad		4.61	4.99	4.01	5.20	5.45	3.27
Stockholms	län	4.74	5.44	5.27	4.57	5.41	3.15
Uppsala	„	4.16	2.58	2.04	2.19	2.29	2.41
Södermanlands	„	3.23	3.27	3.36	2.82	2.34	3.27
Östergötlands	„	6.93	6.35	6.04	5.60	5.28	6.10
Jönköpings	„	4.39	4.48	4.30	3.73	3.11	4.31
Kronobergs	„	3.88	4.64	3.96	3.61	3.40	3.81
Kalmar	„	6.39	7.03	8.14	7.38	5.99	5.59
Gotlands	„	0.99	1.28	1.30	1.38	1.76	1.30
Blekinge	„	3.29	3.91	4.84	3.84	3.69	3.02
Kristianstads	„	4.08	3.81	3.70	3.87	2.74	5.32
Malmöhus	„	5.23	4.80	4.22	5.50	5.78	7.58
Hallands	„	2.75	2.83	3.01	3.32	3.73	3.05
Göteborgs och Bohus	„	5.64	5.26	5.71	8.28	7.99	5.57
Elfsborgs	„	5.03	6.00	6.43	5.86	5.08	6.70
Skaraborgs	„	5.28	4.98	4.35	4.43	4.79	5.84
Vermlands	„	7.19	7.30	7.31	6.25	6.51	6.25
Örebro	„	3.94	3.73	3.96	3.50	3.89	4.03
Vestmanlands	„	3.21	2.88	2.72	2.36	2.34	2.74
Kopparbergs	„	4.28	4.67	4.41	4.30	3.89	4.21
Gefleborgs	„	4.23	3.25	3.59	3.65	4.47	3.54
Vesternorrlands	„	} 3.31	{ 2.38	2.66	3.51	4.42	3.23
Jämtlands	„		{ 0.97	0.87	1.11	1.19	1.69
Vesterbottens	„	} 3.22	{ 1.82	2.16	2.17	2.70	2.20
Norrbottens	„		{ 1.32	1.64	1.57	1.76	1.82
		100.00	100.00	100.00	100.09	100.00	100.00.

Häraf visar sig således, att de mest folkrika länen icke alltid haft största antalet våldsamma dödsfall, utan att till folkmängden mindre län ej sällan med hänsyn till antalet våldsamma dödsfall öfvergått de större. Dock synas absolute taget bland länen Vermlands, Göteborgs och Bohus samt Kalmar hafva under tidernas lopp lemnat de största bidragen till rikets våldsamma dödsfall.

För att göra förhållandena inom skilda landsdelar ännu mera åskådliga, jämföra vi antalet af hvarje läns våldsamma dödsfall med motsvarande folkmängd. Resultatet blir då följande:

Antal våldsamma dödsfall på 100,000 innevånare.

1801—10.			1831—40.			1861—70.			1873.		
Stockholms stad		116	Stockholms	län	95	Stockholms stad		89	Stockholms	län	99
Vermlands	län	95	Kalmar	»	87	Göteborgs o. B:s	län	79	Stockholms stad		91
Uppsala	»	91	Blekinge	»	84	Stockholms	»	77	Göteborgs o. B:s	län	82
Gefleborgs	»	90	Vermlands	»	80	Kalmar	»	70	Gotlands	»	79
Blekinge	»	89	Stockholms stad		77	Blekinge	»	67	Vesternorrlands	»	76

1801—10.			1831—40.			1861—70			1873.		
Stockholms	län	88	Kronobergs	län	72	Vesternorrlands	län	60	Blekinge	län	70
Göteborgs o. B:s	»	86	Vesterbottens	»	67	Hallands	»	58	Hallands	»	70
Kalmar	»	85	Gefleborgs	»	66	Gotlands	»	56	Gefleborgs	»	70
Vesterbottens	»	} 83	Hallands	»	65	Gefleborgs	»	55	Vesterbottens	»	69
Norrbottens	»		Jönköpings	»	65	Kopparbergs	»	54	Kalmar	»	62
Kronobergs	»	78	Göteborgs o. B:s	»	64	Vermlands	»	53	Vermlands	»	60
Östergötlands	»	77	*Riket*		64	Vesterbottens	»	53	*Riket*		57
Riket		75	Örebro	»	63	*Riket*		53	Uppsala	»	55
Örebro	»	74	Vestmanlands	»	63	Kronobergs	»	50	Örebro	»	55
Skaraborgs	»	69	Kopparbergs	»	63	Uppsala	»	49	Norrbottens	»	54
Vestmanlands	»	68	Östergötlands	»	62	Östergötlands	»	48	Kopparbergs	»	53
Hallands	»	67	Vesternorrlands	»	60	Örebro	»	47	Kronobergs	»	52
Jönköpings	»	67	Norrbottens	»	58	Norrbottens	»	46	Östergötlands	»	49
Vesternorrlands	»	} 66	Uppsala	»	58	Elfsborgs	»	46	Vestmanlands	»	48
Jämtlands	»		Skaraborgs	»	57	Vestmanlands	»	46	Skaraborgs	»	47
Malmöhus	»	63	Södermanlands	»	55	Södermanlands	»	46	Elfsborgs	»	44
Kopparbergs	»	63	Gotlands	»	53	Jönköpings	»	45	Malmöhus	»	44
Kristianstads	»	61	Elfsborgs	»	52	Skaraborgs	»	41	Södermanlands	»	43
Södermanlands	»	59	Kristianstads	»	47	Malmöhus	»	39	Jönköpings	»	42
Elfsborgs	»	58	Malmöhus	»	37	Kristianstads	»	38	Jämtlands	»	40
Gotlands	»	55	Jämtlands	»	32	Jämtlands	»	36	Kristianstads	»	30

Af ofvan stående öfversigt framgår, att under de fyra olika tidrymder, som densamma omfattar, rikets antal öfverstigits *alla* gångerna af Stockholms stad jämte 6 län, Stockholms, Kalmar, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Vermlands och Gefleborgs; *tre* gånger af 2 län, Hallands och Vesterbottens; *två* gånger af 3 län, Kronobergs, Gotlands och Vesternorrlands samt *en* gång af 4 län, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings och Kopparbergs. Däremot hafva under alla fyra ofvan anförda tider hvart och ett af de öfriga länen understigit riksantalet, nämligen Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus, Elfsborgs, Skaraborgs, Örebro, Vestmanlands, Jämtlands och Norrbottens län. — Fråga vi nu efter orsaken till dessa stora skiljaktigheter länen emellan, blir svaret, såsom vi framdeles skola få se*), att den till stor del ligger i det olika antalet drunknade, som belöper sig på hvarje län, och att detta i sin ordning är beroende af olika landsdelars läge och fysiska beskaffenhet, innevånarnes yrken och sysselsättningar o. s. v.

En fråga, som utan tvifvel står i samband med den föregående, är förhållandet emellan *landsbygd* och *städer* med hänsyn till antalet vålds. dödsfall. Men då i de äldre uppgifterna härom någon skilnad ej i akt tagits emellan landsbygd och städer, äro vi för anställande af jämförelser härutinnan inskränkta inom en jämförelsevis kort tidrymd. Först fr. o. m. år 1846 förefinnas uppgifter särskildt för landsbygd och städer, ehuru de t. o. m. 1860 ej äro nog fullständiga. Oaktadt detta torde de för efterföljande jämförelser vara brukbara.

	1846—50.		1851—60.		1861—70.		1871—73.	
	Vålds. dödsf.	Folkmängd	Vålds. dödsf.	Folkmängd	Vålds. dödsf.	Folkmängd	Vålds. dödsf.	Folkmängd
	i proc. af rikets.		i proc. af rikets.		i proc. af rikets.		i proc. af rikets.	
Landsbygd	87.9	90.1	87.4	89.3	83.6	87.9	80.4	86.7
Städer	12.1	9.9	12.6	10.7	16.4	12.1	19.6	13.3
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

*) Jfr om *drunkning*.

Man ser, huru procenten för städerna alt jämt stiger, under det landsbygdens i följd däraf måste falla. En förklaringsgrund härtill är gifven, då man känner, att städernas folkmängd tillväxer snabbare än landsbygdens och just på den senares bekostnad. I ofvan anförda procentberäkningar kan äfven ett annat förhållande skönjas, som göres alldeles tydligt af följande sammanställning:

Antal våldsamma dödsfall på 100,000 innevånare.

	1846—50.	1851—60.	1861—70.	1871—73.
Landsbygd	57.7	49,6	50.6	49,5
Städer	71.6	59.5	71.7	79.1,

det förhållande nämligen, att de senaste årens höjda antal för hela riket af våldsamma dödsfall i förhållande till folkmängden beror under tioåret 1861—70 till stor del och under 1871—73 helt och hållet af det stigande antalet för städerna. Att för öfrigt detta senare är betydligt större i förhållande till folkmängden än landsbygdens till sin, anse vi vara värdt sin särskilda uppmärksamhet, då det utan tvifvel sammanhänger med städernas mera rörliga lif, deras jämförelsevis högre industriella verksamhet och därigenom ökade tillfällen till olyckshändelser.

Att Sverige med hänsyn till antalet olyckshändelser intager en ganska ofördelaktig ställning gent emot flere andra land, lägges i dagen af nedan stående öfversigt.

Antal olyckshändelser) på 100,000 innevånare.*

England (1858—61) 68.2.
Norge (1856—65) 62.4.
(1866—70) 63.8.
Nord-Amerikas Förenta Stater (1860) 57.5.
Finland (1865—68) 56.1.
Sverige (1851—60) 49.1.
(1861—73) 50.97.
Preussen (1851—60) 41.
(1861—64) 39.7.
Hannover (1852—57) 40.
(1856—64) 40.3.
Frankrike (1856—60) 35.2.
Baden (1855—62) 34.
(1871) 37.1.
Schweiz (1852—60) 33.2.
Sachsen (1852—58) 28.
Österrike (1859) 26.

*) Mord, dråp, krig och afrättningar således ej medräknade.

Bayern (1857—66) 25.0.
(1867—70) 30.0.
(1872) 34.0.
Danmark (1851—54) 23.2.
(1865—69) 29.9.
Ryssland (1844—51) 20.1.
Belgien (1840—49) 20.8.
(1851—63) 33.3.
Italien (1866) 15.8.
(1872) 27.1.

Sveriges siffror äro således visserligen icke så höga som Englands, Förenta Staternas, Norges och Finlands, men likväl öfverstiga de alla de öfriga här anförda. Förklaringsgrunden till dessa höga antal olyckshändelser för Sverige så väl som för Norge och Finland kan till stor del sökas i de talrikt förekommande drunkningarna i dessa land. Fråndraga vi dessa, ställer sig förhållandet på följande sätt:

Antal olyckshändelser (utom drunkning) på 100,000 innevånare.

Finland 25.6.	Norge 18.5.
Sverige 21.2.	Belgien 12.5.
Frankrike 19.9.	Italien 10.4.
Schweiz 19.8.	Danmark 9.2.

Vi kunna se, huru afstånden betydligt förminskats vid denna senare jämförelse: synnerligen gäller detta för Norge, men i viss grad äfven för Sverige och Finland

Förhållandet emellan könen; ålder, civilstånd, yrken.

Naturligt är, att med hänsyn till våldsamma dödsfall mankönet i antal skall betydligt öfvergå kvinkönet. Ty utom en mängd andra härtill bidragande omständigheter, som här icke behöfva särskildt påpekas, äro männens sysselsättningar i allmänhet af sådan art, att de mera, än hvad fallet är med kvinkönets, äro egnade att utsätta dem för faror af alla slag. Är nu förhållandet sådant i allmänhet, gäller det naturligtvis i ännu högre grad om de s. k. lifsfarliga yrkena, hvilka nästan uteslutande tillhöra mankönet. Också har detta mankönets öfverlägsna antal gent emot kvinkönet inom de våldsamma dödsfallens område varit i akt taget för alla land och tider, om hvilka man i detta hänseende eger någon kunskap. Förhållandet, som naturligtvis gestaltat sig något olika hos skilda folk och hos samma folk under olika tider, har dock i det hela varit sådant, att *en* kvinna svarat mot 3—4 män. För vårt land gälla följande beräkningar.

Mot 100 på válds. sätt omkomne män hafva svarat nedan nämnda antal kvinnor.

1801—10	38.7	1851—60	26.1
1821—30	31.3	1861—62	29.1
1831—40	28.5	1871—72	23.6
1841—50	26.5	1873	23.3.

Således svarade vid början af innevarande århundrade ej fullt 3 män mot 1 kvinna, men efter denna tid synes förhållandet fortgå i den riktning, att kvinnornas antal minskas i förhållande till männens: år 1873 visar t. o. m. 4.3 män mot 1 kvinna. Denna kvinkönets minskning i antal gent emot mankönet finner sin förklaring till en del däri, att, åtminstone hvad de senaste åren beträffar, mankönets antal i det hela stigit, under det kvinkönets oafbrutet fallit. Häraf måste ovilkorligen följden blifva sådan, som ofvan är visadt.

Om således mankönet är betydligt starkare representeradt än kvinkönet, då hänsyn tages till *hela* antalet vålds. dödsfall, så är detta likväl icke fallet vid flera slag däraf; likasom å andra sidan arter af våldsam död kunna förekomma, vid hvilka mankönet i förhållande till kvinkönet är ännu talrikare, än som är händelsen vid de våldsamma dödsfallen i det hela. Ytterligheten i dessa båda afseenden för år 1873 förekommo:

vid *förbränning*, 118.8 kv. mot 100 män
» *krossning*, 13.4 » » » »

Till närmare undersökning om däremellan befintliga tal skola vi längre fram, vid specifikationen af de våldsamma dödsfallens olika arter, ega tillfälle.

Hvad beträffar de omkomnes *ålder, civilstånd* och *yrken* samt dödsfallens fördelning på de olika månaderna, grunda sig de upplysningar härutinnan, som vi äro i tillfälle att meddela, på genomgåendet af de till det Statistiska ämbetsverket från presterskapet insända dödboksutdragen för åren 1861—62 och 1871—72. Då sådana underrättelser ej förekomma inom vår officiella befolknings-statistik, om man undantager de fördelningar i större åldersgrupper för åtskilliga äldre år, hvaraf vi till en del i det följande betjänat oss, må nedan anförda data, äfvensom de i tab. 4 förekommande, endast gälla såsom försök att ytterligare belysa det ämne, vi företagit oss att behandla.

En första blick på den åldersfördelning, som föreligger i tab. 4, D), låter det sorgliga förhållande tydligt framstå, att det är de minderåriga, som en våldsam död företrädesvis drabbar. Således kan äfven här, på de vålds. dödsfallens område, en omständighet skönjas, som bidrager till förklaring af den iakttagna starka dödligheten hos barn under de första lefnadsåren. Bristande tillsyn eller grof vårdslöshet, för att ej tala om brott, måste här vara de faktorer, som i allmänhet komma detta beklagansvärda förhållande å stad, om än understundom andra samverkande orsaker kunnat öfverväldiga de noggrannaste bemödanden att åt framtiden bevara de späda. Till inträffande olycksfall bland mera försigkomna barn, de emellan 5 och 15 år, får måhända sökas en till en viss del annan förklaringsgrund, nämligen den vid nämnda ålder, i synnerhet hos gossen, rådande oförvägenhet, eller oförstånd om öfverhängande fara.

För vinnande af öfverskådlighet rörande de olika åldersklassernas bidrag till hela summan af våldsamma dödsfall meddelas här nedan en beräkning af hvarje åldersklass belopp i % af hela antalet 1861—62 och 1871—72 så väl för hvartdera könet särskildt som för båda tillsammans.

De omkomne i åldersklasser i % af hela antalet.

Åldersklass.	1861—62. båda könen.	mank.	kvk.	1871—72. båda könen.	mank.	kvk.
Under 1 år	10.0	6.6	21.7	7.1	4.6	17.4
1—5	13.3	9.9	25.2	10.4	6.9	25.4
5—10	6.5	6.2	7.8	6.4	5.8	8.9
10—15	5.4	6.0	3.2	7.2	7.7	5.2
15—20	7.0	7.4	6.1	8.6	9.2	5.7
20—25	9.3	10.7	4.7	10.0	11.3	4.5
25—30	8.2	9.5	3.5	8.6	9.5	4.7
30—35	6.5	7.5	2.7	6.7	7.3	4 1
35—40	7.3	8.3	3.8	6.4	7.4	2.3
40—45	5.3	6.0	3.3	5.4	6.2	2.0
45—50	4.6	5.2	2.5	5.7	6.3	2.8
50—55	3.6	3.8	2.7	4.2	4.6	2.6
55—60	3.2	3.5	2.3	3.6	3.8	2.5
60—65	2.7	2.6	2.8	2.5	2.7	1.9
65—70	2.3	2.5	1.5	2.2	2.1	2.8
70—75	1.4	1.0	2.7	1.8	1.6	2.8
75—80	0.7	0.4	1.6	1.0	0.8	2.0
80—85	0.4	0.3	0.8	0.5	0.2	1.7
85—90	0.1	0.1	—	0.1	0.1	0.2
öfver 90	0.1	—	0.2	—	—	0.1
okänd ålder	2.1	2.5	0.9	1.6	1.9	0.4
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

För båda könen tillsammans visar sig då, att antalet i de efter den spädaste åldern, barn under 5 år, följande båda åldersklasser, de 5—15-åriges, ej så obetydligt sjunker, hvarefter det åter höjer sig för de båda därpå följande, intill det 25:te året, för att slutligen steg för steg minskas intill åldrarnes slut. Att detta förhållande i det hela skall framträda på samma sätt för mankönet, då detta i följd af sitt betydliga antal eger magt att inverka på förhållandet vid båda könen tillsammans, är naturligt. Ej så för kvinkönet, hvars hela relativt lägre antal förmår att inom sitt åldersområde ännu mera, än hvad fallet är vid mankönet, lägga i dagen åldersklassens intill 5 år öfverväldigande siffra, öfver 40 % af hela antalet kvinkön. Men efter denna tidiga ålder sjunker antalet betydligt, och detta fallande fortgår nästan oafbrutet med låga siffror till den senaste åldern.

Betraktar man kvinkönets antal inom det första lefnadsåret, synes det (tab. 4, D.) för alla de fyra åren 1861—62 och 1871—72 något lägre än mankönets i samma ålder. Men tages däremot hänsyn till sagda åldersgrupps styrka hos hvardera könet, kan förhållandet stundom blifva ett annat, såsom synes af följande beräkning.

Af 10,000 lefvande födde af hvartdera könet omkommo i första lefnadsåret:

1861. mk.	kv.	1862. mk.	kv.	1871. mk.	kv.	1872. mk.	kv.
15.5	15.6	16.0	15.9	13.6	12.1	11.3	11.4

Häraf kan med fog dragas den slutsats, att i allmänhet kvinkönet i fullt ut lika hög grad som mankönet är utsatt att på våldsamt sätt omkomma i det första lefnadsåret.

För att belysa den frågan, huru vida åldersförhållandet sedan en äldre tid undergått någon nämnvärd förändring, meddelas här nedan en jämförande öfversigt, omfattande tioåret 1841—50 jämte 1861—62 och 1871—72.

De omkomne i större åldersklasser) i % af hela antalet så väl af hvartdera könet särskildt som båda tillsammans.*

Åldersklass.	1841—50. båda kön.	mk.	kv.	1861—62. båda kön.	mk.	kv.	1871—72. båda kön.	mk.	kv.
Under 1 år	13.3	8.2	32.4	10.0	6.6	21.7	7.1	4.6	17.4
1—5 »	7.6	5.8	14.1	13.3	9.9	25.2	10.4	6.9	25.4
5—10 »	5.5	5.3	6.4	6.5	6.2	7.8	6.4	5.8	8.9
10—25 »	23.5	25.3	16.9	21.7	24.1	14.0	25.8	28.2	15.4
25—50 »	34.8	39.4	17.4	31.9	36.5	15.8	32.8	36.7	15.9
öfver 50 »	15.3	16.0	12 8	14.5	14.2	14.6	15.9	15.9	16.6
okänd ålder	—	—	—	2.1	2.5	0.9	1.6	1.9	0.4
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Antalet af de i första lefnadsåret omkomne visar en ganska betydlig sänkning: 1871—72 års siffra är blott nästan hälften så stor som den för 1841—50, ett förhållande, som utan tvifvel står i samband med det minskade antalet vådakväfda barn**. Däremot märkas för de båda därpå följande åldersgrupperna, 1—10 år, ej obetydliga höjningar för 1861—62, hvarefter dock siffrorna visa tecken till nedgående. Hvad de öfriga åldersklasserna angår, synas deras antal icke så särdeles mycket skilja sig från hvarandra under de tre olika tiderna. Önskvärdt hade varit att här anställa en beräkning, huru de omkomne i de särskilda åldersklasserna förhållit sig så väl till hela antalet lefvande som döde vid samma ålder under motsvarande år, men vi äro icke satta i tillfälle att nu företaga en sådan undersökning.

Efter tagen kännedom om de omkomnes ålder och med fäst afseende på det stora antalet underåriga bland dem, är det klart, att, hvad deras *civilstånd* beträffar, de ogifte skola utgöra den allra största delen. Gent emot deras antal äro de öfriga kategoriernas jämförelsevis små. Förhållandet göres tydligt af följande uträkning:

*) För 1841—50 finnes ej någon åldersfördelning så specificerad som den för 1861—62 och 1871—72 ofvan anförda.

**) Jfr. sid. om *kväfning*.

De omkomne efter civilstånd i % af hela antalet.

	1861—62. b. k.	1861—62. m.	1861—62. kv.	1871—72. b. k.	1871—72. m.	1871—72. kv.
Ogifte	66.2.	62.5.	79.2.	65.5.	62.2.	79.7.
Gifte	26.6.	30.9.	12.0.	27.2.	30.8.	11.7.
Enklingar, enkor och frånsk.	5.0.	3.9.	8.5.	5.5.	4.9.	8.3.
Okändt civilstånd	2.2.	2.7.	0.3.	1.8.	2.1.	0.3.
	100.0.	100.0.	100.0.	100.0.	100.0.	100.0.

Frånräknar man åter barn (under 15 år), utjämnas skilnaderna ganska betydligt. Resultatet får då för båda könen tillsammans följande utseende:

	1861—62.	1871—72.
Ogifte	48.3.	50.0.
Gifte	41.1.	39.4.
Enklingar, enkor och frånsk.	7.7.	8.0.
Okändt civilstånd	2.9.	2.6.
	100.0.	100.0.

Ett bland de vigtigaste föremål för en undersökning sådan som denna är utan tvifvel de på vålds. sätt omkomnes *yrken* och sysselsättningar. Ty först därigenom att man känner dessa, sättes man i stånd att utröna, huru stort inflytande de ega på de vålds. dödsfallens förekomst. För vinnande af detta ändamål fordras dock ej blott iakttagelser för flere år, utan ock ett fullgodt material att bearbeta. Hvad vårt material beträffar, kan det icke tillräknas det höga värde, som befolkningsstatistikens öfriga primäruppgifter ega. Oafsedt den inflytelse af individuel och lokal uppfattning, som måste göra sig gällande vid uppgifvande af yrken, öfvergå ofta dessa sist nämnda i hvarandra; en yrkestitel bibehålles, sedan innehafvaren upphört att utöfva detta yrke; de kunna finnas, som idka ett yrke, utan att deras yrkestitel gifver någon antydning om detta förhållande, m. m.

En följd af dessa och andra svårigheter blir således den, att en yrkesfördelning, grundad på befolkningsstatistikens primäruppgifter, sällan, om ens någonsin, kan blifva fullt tillfredsställande. Härtill kommer vid själfva bearbetningen en annan försvårande omständighet, den nämligen angående klassifikationen. Göras afdelningarna för få, vinnes icke mycken inblick i det, som skulle belysas; göras de däremot för många, förloras all öfverskådlighet.

Då oaktadt alla dessa svårigheter en yrkesfördelning försöksvis verkstälts i tab. 4, E), torde några upplysningar till densamma här vara på sin plats.

Planen för denna yrkesfördelning är till stor del hämtad från den officiella befolkningsstatistiken för år 1870*; rubriken »yrken» bör, då fördelningen gäller hela antalet omkomne, snarare fattas såsom likbetydande med «samhällsställning» eller dylikt;

såsom »biträden» äro till de fleste under afdelningen *jordbruk* hörande yrkesidkarne räknade hemmavarande söner och döttrar öfver 15 år;

inhyseshjon (å landet) hafva på grund däraf, att antagligen de fleste äro sysselsatta vid jordbruk, räknats till nämnda afdelning;

*) A. XII 3.

rubriken »idkare af diverse handtverk» innesluter, såsom benämningen gifver vid handen, en mängd yrkesidkare af olika slag, hvilka för utrymmets skull sammanförts.

Naturligt är, att, då jordbruk är vårt lands förnämsta näringskälla och i följd häraf dess idkare i förhållande till landets öfriga yrkesklasser utgöra ett så betydligt öfverlägset antal, den högsta absoluta siffran för de vålds. dödsfallen med hänsyn till de särskilda samhällsklasserna måste falla inom jordbruksidkarnes. Åren 1861—62 utgjorde antalet vålds. dödsfall bland den jordbrukande klassen icke mindre än 2,330, det är 57.2 % af hela antalet, men sjönk något för åren 1871—72, nämligen till 2,251 eller 51.8 %. Närmast i antal efter denna klass kommer den, som bär titeln af »obestämdt eller ej uppgifvet yrke», och hvilken äfven omfattar *arbetare* af obestämdt slag, en omständighet, som i betraktande af de senares höga antal blir för hela afdelningen bestämmande. Därefter följa idkarne af grufbrytning och tillverkningsindustri, vidare handlande, sjöfarande o. d. och slutligen det mera immateriella arbetets målsmän.

Tillse vi nu, huru de vålds. dödsfallen inom hvar och en af dessa yrkesklasser förhåller sig så väl till samtliga sådana dödsfall som till yrkesklassernas relativa antal, utfaller jämförelsen sålunda:*

	Vålds. dödsfall i % af hela antalet. 1871—72.	Yrkeskl:s. % af rikets folkmängd. 1870.
Jordbruk m. m.	51.8.	62.2.
Grufbrytning och tillverkningsindustri	12.6.	9.8.
Handel, sjöfart m. m.	9.4.	3.4.
Kyrko- och statsförvaltning m. m.	4.9.	6.1.
Obestämdt eller ej uppgifvet yrke	21.3.	18.5.
eller mera utfördt:	100.0.	100.0.

På 10,000 innevånare, tillhörande hvar och en af nedan stående yrkesklasser, förekomma vålds. dödsfall (medeltal 1871—72):

Jordbruk m. m.	4.3.
Grufbrytning och tillverkningsindustri	6.7.
Handel, sjöfart m. m.	14.6
Kyrko- och statsförvaltning m. m.	4.2.
Obestämdt eller ej uppgifvet yrke	6.0.
Hela folkmängden	5.2.

Ofvan anförda uträkning utvisar således, såsom naturligt är, det minsta antalet för den del af folket, som tillhör kyrko- och statsförvaltningen; därnäst kommer jordbruksklassen med litet högre siffra, vidare den obestämda yrkesafdelningen, innefattande äfven »arbetare», därpå gruf- och bruksrörelsens samt handtverkens många

*) Då vi måste jämföra 1871 och 1872 års vålds. dödsfall med 1870 års yrkesfördelning, är jämförelsen naturligtvis ej fullt exakt; dock tro vi, att detta ej har så synnerligen mycket att betyda, då förhållandena under denna korta tid i det hela ej kunnat särdeles mycket förändras.

utöfvare och slutligen idkarne af handel och sjöfart m. m. med det högsta antalet, hvilket till största delen (såsom af tab. 4, E) synes beror af de talrika vålds. dödsfallen bland sjöfarande, icke mindre än 81.2 % af handels- och sjöfartsklassens hela antal. Att utsträcka dessa jämförelser något längre, d. v. s. till samtlige idkare af de särskilda yrkena, vore säkerligen af stort intresse, men då vårt material i detta hänseende är alldeles för obetydligt, anse vi detta ej vara lämpligt. Efter följande data torde dock förtjena uppmärksamhet.

Bland 10,000 »hufvudpersoner» och »biträden», tillhörande nedan nämnda yrken, förekomma följande antal vålds. dödsfall (medeltal 1871—72):

Sjömän	86.1.
Fiskare	53.9.
Gruf- och bruksarbetare	20.6.
Mjölnare	16.2.
Smeder, bleck- och plåtslagare	10.3.
Arméns och flottans manskap	9.8

under det motsvarande antal för folkmängden i allmänhet utgör 5.2! Här kan man icke undgå att märka yrkets inflytelse på förekomsten af våldsamma dödsfall.

Dödsfallen månadsvis.

Hvad beträffar våra iakttagelser rörande de vålds. dödsfallens fördelning på årets olika tider, bekräfta de fullkomligt den erfarenhet, som i flere andra land vunnits i nämnda afseende. Det har nämligen visat sig, att sådana dödsfall äro betydligt talrikare under sommaren än under någon af de öfriga årstiderna, samt att två maxima under hvarje år vanligen inträffa, det ena under någon af sommarmånaderna, vanligen Juli; det andra i December. För Sverige ställer sig förhållandet på samma sätt, såsom synes af följande beräkning.

Af 1,000 vålds. dödsfall inträffade

	1861—62.	1871—72.
i Januari	65.3.	54.7.
» Februari	55.8.	60.7.
» Mars	64.6.	70.2.
» April	69.0.	69.2.
» Maj	82.0.	73.1.
» Juni	99.5	93.2.
» Juli	101.4.	126.7.
» Augusti	91.6.	93.8.
» September	74.4.	88.8
» Oktober	79.3.	69.2.
» November	95.3.	91.8.
» December	121.8.	108.6.
	1,000.0.	1,000.0.

eller under

	1861—62.	1871—72.
Sommaren (Juni, Juli, Aug.)	292.5.	313.7.
Hösten (Sept., Okt., Nov.)	249.0.	249.8.
Vintern Dec., Jan., Febr.)	242.9.	224.0.
Våren (Mars, April, Maj.)	215.6.	212.5.
	1,000.0.	1,000.0.

Orsaken till dessa höga antal för sommarmånaderna torde helt visst sökas i de under denna årstid oftare förekommande tillfällen till olyckshändelser: badning, arbete i det fria m. m. Till höstens höga siffra bidraga säkerligen stormar med vådliga händelser till sjös icke så obetydligt, och hvad slutligen vintern angår, träffa vi under denna årstid utom andra fall merendels ihjälfrysning, ihjälosning och ofta förbränning.

Olika slag af våldsamma dödsfall.

Af den mängd till arten olika våldsamma dödsfall, som kunna förekomma, är visserligen icke lätt att åstadkomma en ordnad öfversigt. I följd häraf förete de skilda landens statistiska uppgifter härutinnan betydliga skiljaktigheter i nomenklatur och uppställning af de vålds. dödsfallens många arter. Men då vår svenska statistik, som väl under tidernas lopp företett samma vacklan, likväl nu mera synes vunnit en viss stadga, hafva vi till stor del följt den indelning och hufvudsakligen användt de benämningar, som densamma upptagit.

De olika slagen af vålds. dödsfall hafva i förhållande till hela antalet utgjort följande tal.

Af 1,000 på vålds. sätt omkomne 1851—73 hafva varit

Drunknade	538.1.
Kväfde	80.2.
Ihjälosade	14.7.
Förgiftade	7.8.
Ihjälhungrade	1.4.
Ihjälfrusne	28.7.
Förbrände eller skållade	58.7.
Ihjälslagne af åskan	5.9
Krossade	224.2.
Mördade eller dräpte	34.9.
Afrättade	1.8.
Omkomne af andra eller ej uppgifne orsaker	3.6.
	1,000.0.

Genom *drunkning* hafva således de fleste omkommit: öfver hälften af de omkomne fr. o. m. 1851 hafva varit drunknade. Så var dock icke förhållandet under äldre tider, ty för femåret 1776—80 utgöra de drunknade blott 34 %, 1781—90 39 % o. s. v. med oafbruten stigning för hvarje tioårstid ända t. o. m. 1851—60.

hvarefter dock någon sänkning kan förmärkas. Denna de äldre tidernas jämförelsevis låga $^0/_0$ för drunkning finner sin förklaring ej uti ett relativt lägre antal af på detta sätt omkomne, utan i ett annat dödssätts talrikare förekomst*.

Detta drunkningarnes höga antal i vårt land är icke oväntadt, om man tager landets fysiska förhållanden i betraktande: det på flere sidor omgifvande hafvet med sina vidsträkta skärgårdar, mängden af större och mindre insjöar och vattendrag måste erbjuda oräkneliga tillfällen till denna art af vådadöd. Också har vårt lands siffra för drunkningar i alla tider varit särdeles hög, om man jämför den med åtskilliga andra lands. Endast Norge och Finland hafva högre. — Visserligen uppvisar Island en ovanligt hög siffra eller under den senare tiden öfver 100 drunknade på 100,000 innevånare, d. v. s. omkring 4 gånger så mycket som i Sverige, men här är denna del af Danmark lemnad ur räkningen. — Till jämförelse härutinnan meddelas följande öfversigt.

På 100,000 innevånare komma följande antal drunkningar:

Norge (1856—65)	43.9
(1866—70)	46.8
Finland (1865—68)	31.5
Sverige (1851—60)	27.9
Danmark 1865—69)	16.0
Frankrike (1856—60)	15.3
Schweiz (1852—60)	13.4
England (1858—61)	11.6
Ryssland (1844—51)	10.6
Nord-Amerikas Förenta Stater (1860)	10.0
Italien (1866)	4.9
Spanien (1860)	4.9

Vårt broderland Norge står således högst i fråga om de drunknades antal, och förklaringsgrunden härtill är tydlig, då man känner det norska folkets hufvudsakliga sysselsättningar, sjöfart och fiske. Därnäst kommer Finland, de många sjöarnes land och i tredje rummet Sverige.

Om än absolute taget vårt lands antal drunknade under tidernas lopp betydligt stegrats — på 40 år, 1781—20, nästan fördubblats, på 70 år, 1781—1850, nästan tredubblats — kunna vi likväl påstå, att det nu för tiden icke är högre än äldre tiders, t. o. m. lägre än vissa föregående tioårs; ty

På 100,000 innevånare drunknade

1776—80	20	1831—40	33
1781—90	28	1841—50	35
1791—1800	28	1851—60	28
1801—10	29	1861—70	28
1811—20	33	1871—73	38
1821—30	39	1873	31

Man kan således trygt draga den slutsatsen, att drunkningarne i det hela taget fortgått i samma förhållande som folkmängden.

*) Jfr om Vådakväfda barn.

Betydande afvikelser från ofvan nämnda tal för hela riket utvisa de särskilda länens, såsom synes af följande beräkning.

Drunknade på 100,000 innevånare

1831—40.			1861—70.			1873.		
Stockholms	län	66	Göteborgs och Bohus	län	57	Stockholms	län	66
Blekinge	„	52	Stockholms	stad	56	Göteb. o. Boh.	„	63
Stockholms	stad	49	Stockholms	län	46	Vesterbottens	„	53
Göteb. och Bohus	län	44	Blekinge	„	42	Gotlands	„	48
Gefleborgs	„	44	Gotlands	„	40	Vesternorrl.	„	47
Norrbottens	„	43	Vesternorrlands	„	38	Stockholms	stad	42
Kalmar	„	41	Kalmar	„	36	Blekinge	län	39
Vesternorrlands	„	41	Vesterbottens	„	34	Gefleborgs	„	39
Vesterbottens	„	40	Hallands	„	31	Norrbottens	„	39
Vermlands	„	38	Gefleborgs	„	29	Hallands	„	37
Södermanlands	„	36	Norrbottens	„	28	Kalmar	„	34
Gotlands	„	35	*Riket*		28	Vermlands	„	31
Kopparbergs	„	35	Kopparbergs	„	27	*Riket*		31
Örebro	„	34	Vermlands	„	26	Kopparbergs	„	29
Riket		33	Södermanlands	„	25	Östergötlands	„	25
Östergötlands	„	33	Östergötlands	„	25	Södermanlands	„	25
Vestmanlands	„	32	Örebro	„	24	Vestmanlands	„	25
Hallands	„	30	Elfsborgs	„	22	Örebro	„	24
Uppsala	„	27	Vestmanlands	„	20	Elfsborgs	„	24
Elfsborgs	„	27	Uppsala	„	20	Jämtlands	„	23
Jämtlands	„	22	Kristianstads	„	19	Skaraborgs	„	21
Kronobergs	„	22	Malmöhus	„	19	Kronobergs	„	21
Jönköpings	„	20	Kronobergs	„	17	Uppsala	„	17
Skaraborgs	„	20	Jämtlands	„	17	Malmöhus	„	16
Kristianstads	„	19	Skaraborgs	„	16	Jönköpings	„	14
Malmöhus	„	18	Jönköpings	„	16	Kristianstads	„	12

Vi finna således, att hufvudsakligen Stockholms stad jämte de län, som haft största antalet vålds. dödsfall i det hela, äfven förete de högsta talen för drunkningar. Utom dessa öfverträffas rikssiffran under ofvan anförda tider äfven af Gotland och de vid kusten belägna Norrlandslänen, ett förhållande, som gifver en tydlig vink om drunkningarnes orsaker.

Förhållandet emellan landsbygd och städer har gestaltat sig så, att på 100,000 innevånare drunknade

	1851—60.	1861—70.
å landsbygden	26	26
i städerna	42	43,

således nästan stationärt.

Mot 100 män hafva svarat följande antal kvinnor:

1801—10.................... 20
1831—40.................... 19
1851—60.................... 17
1861—73.................... 16, således i nedgående.

Kväfning. Då man härvid brukat skilja emellan *ihjällegade barn* och *öfrige kväfde*, har sådant också här i akt tagits, så vidt uppgifter om dessa senare förefunnits. Sådana uppgifter saknas dock ända till år 1850, före hvilken tid de kväfde (utom ihjällegade barn) säkerligen finnas intagne i *»öfrige olyckshändelser.»* Desse kväfde, jämförelsevis äldre, personer äro till stor del sådana, som i följd af främmande kropps fastnande i svalg eller strupe tillsatt lifvet. Då deras antal ej så synnerligen stort för hvarje år (se tab. 3, B), förbigå vi dem. — När man i de äldre redogörelserna för vådakväfda barn möter så i sanning häpnadsväckande siffror, som fallet är, kan man med skäl icke annat än betvifla deras tillförlitlighet. För åren 1776—80 till sammantagna hafva sålunda uppgifvits 2,388, eller i medeltal för hvarje år 477.6 sådana fall, för 1781—90 4,537 eller närmare 454 om året o. s. v., såsom af tab. 2 synes. Men dessa siffror, huru höga de än förefalla, hinna dock ej på långt när upp mot ännu äldre tiders. För Sverige med Finland uppgifvas nämligen för år 1762 624 vådakväfda barn och för år 1753 765 eller 40 % af samtliga för det året uppgifna våldsamma dödsfall. Ett så högt tal för vådakväfda barn har oss veterligen i vårt land hvarken förr eller senare antecknats, och i jämförelse med detta nedsjunka våra dagars siffror till rena obetydligheter.

Värdet af nu anförda och öfriga uppgifter för äldre tider förringas dock betydligt af den erfarenhet, som nyare tiders läkareveteuskap ådagalagt, nämligen en hos späda barn ej ovanlig sjukdom, Luftstrupskramp (»Spasmus glottidis»), som hastigt dödar och vanligen om natten, så att många uppgifna fall af vådakväfda barn torde böra skrifvas på ofvan anförda eller möjligen också andra mindre bekanta barnsjukdomars räkning.

Hels visst bidrager i icke ringa mon kännedomen om ofvan nämnda sjukdom till de senare årens alt gynsammare uppgifter å vådakväfningar. Från innevarande århundrades början, då för tioåret 1801—10 i årligt medeltal uppgåfvos 393.6 sådana fall, har siffran nästan oafbrutet nedgått och visade i årligt medeltal 1851—60 186.2, 1861—70 153.9 och 1871—73 endast 117.3.

Att den egentliga förklaringsgrunden till vådakväfningarna ligger djupt rotad i egendomliga sociala förhållanden, synes klart, om man företager sig att efterforska, huru sagda olycksfall fördelar sig på landets skilda trakter. Då visar sig, att samma landskap, som i förra århundradet voro utmärkta af synnerligen höga tal, hela tiden ända till våra dagar nästan utan undantag bibehållit försteget framför de öfriga. Månne då icke orsaken är beroende af vissa egendomligheter i sedvanor och lefnadssätt hos dessa orters innevånare? Förhållandet tydliggöres af följande uppgifter.

Af hela antalet vådakväfda egde hvart och ett af nedan nämnda landskap följande procent tal:

	1801—10.	11—20.	21—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	71—73.
Småland (Jönköpings, Kronobergs, Kalmar l.)	26.8	30.6	32.7	38.0	42.5	43.8	42.3	41.2
Vestergötland (Skaraborgs, Elfsborgs l.)	14.5	16.7	16.2	16.3	18.1	19.1	19.2	20.1
Vermland	9.8	11.6	12.4	13.3	13.0	13.9	9.2	7.5

En annan icke mindre anmärkningsvärd omständighet i fråga om de vådakväfda företer fördelningen mellan könen. Såsom förut är visadt, utgör mankönet så väl med afseende på hela antalet våldsamma dödsfall som för de flesta arter däraf ett öfver kvinkönet betydligt öfverlägset antal, men här möter oss ej sällan ett motsatt förhållande. Visserligen framgår af tab. 2, att för flere tioårsgrupper mankönets medeltal varit något högre än kvinkönets; men å andra sidan, då enligt regel flera barn af man- än af kvinkön födas, må tillbörligt afseende fästas på denna mankönets öfverlägsenhet i antal gent emot kvinkönet inom den spädaste åldersklassen. Jämföres således antalet vådakväfde med antalet födde af hvardera könet under motsvarande år, blir resultatet följande.

På 1,000 lefvande födde af hvartdera könet komma vådakväfde.

		mk.	kv.
Medeltal	1776—80	6.52	6.83
»	1781—90	6.56	6.59
»	1791—1800	5.91	6.13
»	1801—10	5.26	5.36
»	1821—30	4.10	4.11
»	1831—40	2.91	2.98
»	1841—50	2.41	2.56
»	1851—60	1.17	1.59
»	1861—62	1.28	1.29
»	1871—73	0.76	0.89*)

I betraktande häraf, och då kvinkönet under hvarje af dessa årsgrupper ständigt företer högre antal än mankönet under samma tid, skulle det synas, som om flickebarn mera än gossar vore utsatta för denna art af vådadöd, men då mankönet redan under den första lefnadsmånaden genom sin i förhållande till kvinkönet starkare dödlighet så betydligt förminskas i antal, torde en sådan slutsats likväl ej vara fullkomligt berättigad.

Ihjälosning. Af hela antalet våldsamma dödsfall hafva ihjälosningar under tidernas lopp utgjort en ganska liten del, och deras antal har snarare af- än tilltagit, vare sig absolute eller om man jämför dem med folkmängden.

På 100,000 innevånare hafva förekommit ihjälosade

1781—1800: 1.9
1801—1820: 2.4
1821—1840: 2.1
1841—1860: 1.9
1861—1873: 0.7, således åtminstone för de senaste åren, en obetydlighet.

*) Antalet under se senaste åren synes närma sig Norges under 1856—65: 0.75 på 1,000 lefv. födde.

Mankönets antal i förhållande till kvinkönets har varit sådant, att, så vida kunnat i akt tagas, knapt 51 kvinkön svarat mot 100 män. Med afseende på fördelningen mellan länen förete uppgifterna inga synnerliga egendomligheter. Dock tyckes städernas öfvervigt gent emot landsbygden i fråga om ihjälosning på senare tider vara propotionsvis märkbar.

Till *vådaförgiftning* har varit brukligt att hänföra såväl de fall, där intagande af gift varit dödsorsak, som ock de, hvilka på grund af djurs bett haft döden till följd. Då de fleste af våra äldre uppgifter icke innehålla annat än detta sistnämnda slags förgiftning, lämpa de sig icke väl för jämförelse med yngre data i fråga om hela antalet förgiftade. Lyckligtvis förekomma icke nu mera fall af vattuskräck på långt när så ofta som i forna tider; då för 1786—90 antalet i årligt medeltal uppgifves till 13.8, sjönk det sedermera, så att för 1831—35 endast 0.6 utgör det årliga medeltalet. Visserligen märkes under 1856—60 åter en höjning (4.2) men därefter torde sådana fall höra till sällsyntheterna.

Till jämförelse med åtskilliga främmande land meddelas följande uppgifter:

Årligt medeltal fall af vattuskräck:

Preussen	(1854—58)	19.6
Bayern	(1851—56)	3.5
Belgien	(1856—60)	2.6
England	(1853—57)	10.0

Fäster man åter uppmärksamheten på hela antalet vådaförgiftningar, af bett och förtärande af gift tillsammans, så visar sig, att då detta under åren 1831—60 i årligt medeltal utgjorde 9.1, eller 0.28 på hvarje 100,000:de innevånare, detsamma under åren 1861—73 absolute taget mer än fördubblats, nämligen till 20.3, eller 0.50 på samma antal innevånare.

Hvad orsaken härtill månde vara, kan ej med full visshet uppgifvas; dock torde den förmodan ej sakna stöd, som i numera oftare förekommande tillfällen till vådaförgiftningar söker en bidragande omständighet härtill. Ej så sällan uppgifva dödböckerna, att minderåriga barn omkommit i följd af förtärande af lifsfarliga ämnen, åren 1871—72 öfver hälften af de på sådant sätt omkomne, så att här liksom för flere andra slag af vådadöd bristande tillsyn öfver barn mägtigt inverkar på siffrornas höjande.

En anmärkningsvärd omständighet företer fördelningen emellan könen; ty, då med afseende på hela antalet vålds. dödsfall mankönet är 3 eller 4 gånger så talrikt som kvinkönet, utgör proportionen vid förgiftningarna för 1831—60 76 och 1871—73 58 kvinnor mot 100 män, således betydligt högre tal för kvinkönet än det vanliga.

En art af förgiftning, som i vår officiella statistik ej plägar hänföras till vådadöd, utan till själfmord, är den, som rörer fosterfördrifning. Men då i detta fall afsigten att förkorta lifvet är ganska mycket tvifvel underkastad, hafva vi ansett rättare att upptaga sådana bland vådaförgiftade, som vid försök till fosterfördrifning självfva dukat under. Detta förklarar och skiljaktigheterna emellan tab. 4 och 2 i uppgifter om förgiftningarna.

Ihjälhungring. Missväxtår drabba nu mera icke vårt land med samma förfärande verkningar som fordom: någon öfver hela landet utbredd missväxt inträffar

icke, och nutidens lätta kommunikationer, som vid inträffande svåra tider sätta skonade landsdelar i stånd att skyndsamt bispringa de nödlidande, förmå om ej alltid till intet göra, så åtminstone i betydlig mon mildra hungersnödens fasor. Så var icke förhållandet under tider, då dessa förbindelsemedel saknades. Då kunde ett hungerår skörda talrika offer, t. ex. år 1765, då 46 personer uppgifvits hafva dött af hunger. Året 1772 var dock det svåraste, hvarom man i detta hänseende eger någon säker kännedom, med ett antal af 313 ihjälsvultne, däraf 118 ensamt i Dalarne, och året derpå, 1773, företer siffran 198, som blott är ett minimum, då för detta år fullständiga uppgifter saknas. Nästa femår, 1776—80, har i årligt medeltal endast 1.0, men åren 1782 med 25, 1784 med 67 och 1788 med 50 ihjälhungrade förmådde höja 1781—90 års medeltal ända till 17.3. Efter denna tid förekomma icke mera några höga tal, utan för flertalet af de få, som uppgifvits hafva dött af hunger, har anledningarna varit antingen sinnessjukdom eller vilsegående i skog. Möjligen torde dock ett och annat af de fall, som antecknats för åren 1868 (8) och 1869 (9) kunna räknas till följderna af dessa års missväxter.

Vårt land har således under innevarande århundrade varit förskonadt från sådana hemsökelser, som för ej så lång tid tillbaka drabbade vårt grannland Finland. En den hemskaste hungersnöd i förening med sjukdomar och annat elände härjade nämligen i detta land under år 1867 och en del af år 1868, då enligt uppgift *2,350* personer dogo endast af hunger: Finlands officiella statistik, hvarur vi hämtat ofvan nämnda uppgift, tillägger, att alla de fall, då sjukdom och död varit direkta följder af svält, svårligen blifvit antecknade.

Ihjälfrysning. Till de på detta sätt omkomne hafva räknats ej blott de ute å marken funne döde, för hvilka köld antagits hafva varit direkt dödsorsak, utan ock de, som i följd af kylskador tillsatt lifvet. Med fäst afseende på vårt lands nordliga läge och därmed följande hårda klimat höra sådana fall som ihjälfrysningar ej till sällsyntheter. Emellertid synes deras antal hufvudsakligen bero af under stränga vintrar förekommande häftiga snöstormar, som hindra vägfarandes fortkomst. Dess utom bör anmärkas, att för många hithörande fall bernsadt tillstånd varit en mycket bidragande anledning.

Gå vi nu tillbaka i tiden, finna vi för ett och annat år, som utmärkts af stränga vintrar, ganska höga siffror för nämnda slag af olycksfall. Åren 1760, 68, 71 och 72 förete för Sverige med Finland resp. 74, 91, 79 och 84 ihjälfrusne, under det den derpå följande femårstiden, 1776—80, i årligt medeltal endast visar 16.2, dock för Sverige ensamt. Under det följande tioåret höjdes medeltalet till 43.5, till stor del i följd af 1784 och 85 års höga tal, 90 och 74. Det för Sverige i så många afseenden olyckliga året 1809 visar 88 ihjälfrusne. Att därefter steg för steg följa antalets vexlingar vore för långt. Dock kunna vi ej underlåta att påpeka året 1838, som i detta hänseende saknar motstycke. För nämnda år uppgifvas nämligen 184 ihjälfrusne, 162 män, 22 kvinnor, till största delen inom de norra Göta-landskapen, Vermland och Närike. En stigning i det årliga medeltalet märkes tydligen ända till tioåret 1851—60, men från och med den tiden synes antalet i det hela vara i fallande, ehuru ett och annat år, såsom 1867 med 93 och 1871 med 107, härifrån göra betydande undantag.

Jämföres Sveriges antal ihjälfrusne med de lands, hvilka i afseende på läge och klimat stå oss närmast, ställer sig förhållandet på följande sätt.

På 100,000 innevånare ihjälfröso:

i Sverige (medelt. 1866—70)	1.4
„ Norge („ „)	1.2
„ Finland („ 1865—68)	3.4.

Vårt land intog således en förmedlande ställning gent emot grannlanden under ofvan anförda år.

Att de olika länen sins emellan skola förete betydliga skiljaktigheter, är naturligt. Dock synes deras geografiska läge med afseende på antalet ihjälfrusne ej ega någon nämnvärd betydelse.

Förbränning och skållning. Då de uppgifter för tiden före 1840, hvilka varit att tillgå, utan tvifvel äro för låga, måste våra jämförelser härutinnan stanna inom en relativt inskränkt tidrymd.

Att icke så mycket eldsvådor som fast mera andra och dagligen återkommande tillfällen till olyckshändelser genom förbränning eller skållning lemna det största bidraget till deras antal, som ljutit en sådan vådadöd, därför finnas tydliga bevis i uppgifterna om den mängd af minderårige, som på detta sätt omkommit. Här gäller således samma iakttagelse, som förut för förgiftningar och vådakväfningar finnes anmärkt. — För 1841—45 uppgifves medeltalet förbrände och skållade i det hela till 60.8, däraf omkring 37 barn under 10 år, således öfver 60 %. Att förhållandet under följande år ända intill de senaste icke undergått någon synnerlig förändring, kan med stöd, hämtade dels från den officiella statistikens årliga berättelser, dels från tab. 4. A) antagas såsom säkert. Ty enl. sist nämnde tab. utgjorde barn under 15 år, som omkommit genom förbränning eller skållning 1861—62 80 % och 1871—72 70 % af samtliga sådana fall. Frândrager man nu för de sist uppgifna åren de 10—15-åriga, hvilkas antal väl icke kan vara så betydligt, synes förhållandet åtminstone jämförligt med det för femåret 1841—45 ofvan angifna.

En annan fråga är den, huru vida antalet förbrände och skållade under den tid, hvarom med hvarandra fullt jämförliga underrättelser förefinnas, ökats eller minskats i förhållande till folkmängden. Svaret härå gifver följande beräkning.

På 100,000 personers folkmängd omkommo genom förbränning eller skållning:

1841—45	1.89.	1861—70	3.81.
1851—60	2.20.	1871—73	3.23.

Således en ganska betydlig höjning t. o. m. tioåret 1861—70, hvarunder max. inträffar 1864 med 185 och minimum 1870 med 107, men därefter synes antalet något minskas. Deras antal särskildt, som fallit offer för vådeldar, kan af den off. statistiken icke inhämtas, och att med ledning af för handen varande primäruppgifter särskilja dem från öfrige "brännskadade", är i följd af den sväfvande nomenklaturen ingalunda lätt. Det oaktadt föreligger i tab. 4, A) ett försök i denna riktning, för hvars tillförlitlighet vi af ofvan anförda skäl dock icke våga ikläda oss ansvar.

För de genom förbränning eller skållning omkomne gäller merendels icke den allmänna regeln angående mankönets öfverlägsenhet i antal gent emot kvinkönet, ty *mot 100 män svarade nedan nämnda antal kvinnor:*

1841—45	82.	1871	129.
1851—60	116.	1872	77.
1861—62	101.	1873	119*).
1867	105.		

Åsklag. Så tillfällig och vexlande denna orsak till död än kan förefalla, råder dock, om man fäster betraktelsen vid större tidsafdelningar, i allmänhet en märkbar öfverensstämmelse i antal emellan sådana fall. Det årliga medeltalet för de fyratioårstiderna 1831—70 är icke lägre än 9.9 (1841—50) och höjer sig icke öfver 12.1 (1851—60). Förhållandet under de senaste åren, 1871—73, visar dock siffran 15.3, till hvars höjande året 1872 med sitt ovanligt höga antal af 26 förnämligast bidragit. Sist nämnda år jämte 1866, då antalet var lika stort, hinna likväl ej upp mot år 1805 (30) och år 1834, som företer siffran 36, den högsta vi kunnat påträffa. Gent emot dessa sist nämnda, som knappast skulle kunnat väntas så högt uppe i norden, äro 1863, 64, 67 och 71 års antal (4—6) ytterst låga.

Kvinkönets antal är härvid stundom ovanligt högt. Ty *mot 100 män svara nedan nämnda antal kvinnor:*

1776—1800	65.	1861—62	100.
1801—30	54.	1871—72	167.
1831—50	66.	1873	100.

Afdelningen *krossning* innefattar generelt alla de fall, då *utvärtes skador*, ej tillfogade af annan person, varit de dödsbringande**). Benämningen "krossning" är således mycket allmän och därför må hända ej fullt till freds ställande. För åstadkommande af klar öfverskådlighet och nödig korthet har den samma likväl här användts, hvaremot specifikation för åren 1861—62 och 1871—72 af krossningens olika arter, så vidt primäruppgifterna därom innehållit upplysning, finnes upptagen i tab. 4, A).

De i tab. 2 uppgifna antalen för krossning före 1801 äro utan tvifvel alldeles för låga, då många hit hänförliga fall blifvit räknade till afdeln. "*Omkomne af andra eller ej uppgifne orsaker*", hvilken helt säkert till större delen utgöres af sådana fall, vid hvilka utvärtes skador varit dödsorsaker. Lemnande således vid jämförelsen dessa tidigare år å sido, skola vi, innan vi gå vidare, först tillse, huru stor del af hela antalet vålds. dödsfall krossningarna under därefter följande tider utgjort.

*) Detta kvinkönets öfverlägsna antal har äfven i andra land i akt tagits; så England 1858—59, då mot 100 på detta sätt omkomne män svarade 107 kvinnor.

**) Ofvan nämnde rubrik innefattar Off. Bef:s stat:s »Krossning, benbrott m. m.», »Skottskador» och »Explosion».

Fall af krossning i % af hela antalet vålds. dödsfall:

1801—10	12.4	1861—70	23.3
1821—30	15.1	1871	25.5
1831—40	16.6	1872	25.1
1841—50	15.2	1873	26.3,
1851—60	20.2		

således en nästan oafbruten stigning ända derhän, att antalet numera utgör öfver $^1/_4$ af samtliga vålds. dödsfall. Till folkmängden har antalet krossade förhållit sig på följande sätt.

På 100.000 innev. hafva förekommit fall af krossning:

1821—30	12.7	1861—70	12.4
1831—40	10.6	1871	12.6
1841—50	9.6	1872	13.5
1851—60	10.3	1873	15.0.

Antalet sjunker t. o. m. tioåret 1841—50, hvarefter höjning inträder och fortfar ända t. o. m. de senaste åren. Att döma häraf synes stigning äfven för den närmaste framtiden vara att förvänta.

Antalet hithörande olycksfall torde i ej ringa mon bero af vissa yrken och sysselsättningar. Såsom exempel härå tjänar England, hvilket lands högt uppdrifna industriella verksamhet årligen medförer ett betydligt antal olyckshändelser af denna art. Till jämförelse härutinnan meddelades följande tal.

Fall af krossning på 100,000 innevånare.

England (1858—61) 28.9.
Frankrike (1856—60) 11.5.
Sverige (1856—60) 10.1.
Schweiz 1852—60) 5.9.
Norge (1856—65) 3.6.
Spanien (1860) 3.4.

Sverige (1871) 12.6.
Preussen (1871) 11.5*).
Italien (1872) 7.7.
Finland (1865—68) 5.8.

Företager man sig därefter att undersöka, hvilka de särskilda slagen af krossning äro, måste betraktelsen stanna inom tidrymden 1861—73, före hvilken tid några speciella uppgifter i detta afseende i allmänhet icke finnas. Ur den officiella befolkningsstatistiken hämta vi följande. *Af samtliga olycksfall genom krossning hörde till*

---

*) Då Preussens statistik ej upptager andra än de fall vid hvilka döden följt inom 24 timmar, är ofvan anförda siffra ej fullt jämförlig med vårt lands.

		1861—65.		1866—70.
hästars skenande, stjälpning, öfverkörning	omkring	366	omkring	347
ras af jord, stenar; fall från höjder	„	212	„	?
skador i maskinerin o. d.	„	166	„	190
fallande trä	„	146	„	189
i grufvor	„	74	„	123
vid arbete eller färd å järnväg	„	42	„	63
slag af eller fall från häst	„	103	„	69
stångning	„	39	„	28
gevärsskott	„	105	„	141
sprängskott	„	30	„	42
explosion	„	14	„	41

Enligt den fördelning, som finnes upptagen i tab. 4, A), *utgöra de olika slagen af krossning följande %-tal af hela antalet:*

		1861—62.	1871—72.
krossade genom	fall	22.62	24.13
„	fallande eller svängande föremål	17.00	18.05
„	hästars skenande, stjälpning, öfverkörning	15.34	14.36
„	å järnväg af bantåg	0.57	5.06
„	genom slag af djur	4.36	2.67
„	stångning	1.61	1.38
„	i maskinerin	8.84	8.66
„	genom explosion	0.57	0.37
„	sprängskott	2.07	3.59
„	vådaskott med skjutvapen	4.48	3.96
„	stickande, skärande eller huggande	2.76	1.29
„	öfrige	19.28	16.48
		100.00	100.00

En särskild gren af denna statistik har uppstått genom olyckshändelser å järnvägar, och i många land har man med sorgfällighet sökt taga kännedom om antalet och beskaffenheten af dessa vådliga händelser. För de olycksfall, som inträffat å svenska statens järnvägar redogör Kgl. Järnvägstrafikstyrelsen i sina årligen afgifna berättelser; däremot saknas i detta hänseende helt och hållet uppgifter för de enskilda järnvägarne. Då nu emellertid dessa senares sammanlagda längd utgör en ganska betydlig sträcka, vid slutet af 1873 något öfver hälften af statsbanornas längd, kunna de officiella uppgifter, vi ega rörande järnvägsolyckor i Sverige, ej vara fullt jämförliga med utlandets.

Svenska järnvägstrafikstyrelsens uppgifter i denna riktning omfattade intill 1873 års slut ett material af 19,804,580 resande och 2,828,994 genomfarna mil. Härvid har olycksfall med dödlig utgång träffat sammlagdt endast 7 resande eller 1 bland 2,829,226; skadade hafva varit tillsammans 11 resande eller en bland 1,800,416. Inom den vid järnvägarne sysselsatta personalen, har *ett* olycksfall inträffat på 69,000 tågmil och *ett* sådant med dödlig utgång på 117,875 tågmil. I alt hafva på de 18 år, under hvilka statens järnvägar trafikerats, 31 personer skadats

och 84 dödats, af hvilka sist nämnde 58 genom eget förvållande, såsom obefogadt beträdande af banan o. d. Tager man kännedom om förhållandena inom andra land i detta hänseende, visar det sig, att svenska statsbanornas siffror för olyckshändelser är jämförelsevis ganska låg.

Ett olycksfall med dödlig utgång har inträffat på nedan nämnda antal resande:

i Preussen	3.291,075
„ Belgien	1.611,237
„ Frankrike	375,092
„ England	311,335
„ Förenta Staterna	188,459.

De genom *mord och dråp* omkomne bilda jämte stupade i krig och afrättade en särskild afdelning af de vålds. dödsfallen. Hvad först mord och dråp angår, ega de sitt egentliga intresse inom rättsstatistikens område, hvarföre dit hänvisas. Dock kunna vi ej underlåta att fästa uppmärksamhet på det sorgliga förhållande, att antalet mord och dråp under den senaste tiden synes snarare ökas än minskas i vårt land, ty om man tager hänsyn till folkmängden, visar det sig, att

På en million innev. kommo följande antal mördade eller dräpte:

1801—10	14	1841—50	21
1811—20	13	1851—60	15
1821—30	17	1861—70	19
1831—40	17	1871—73	23.

Denna stigning har också i andra land i akt tagits, såsom t. ex. i England, hvarest tillväxten i antal mord och dråp under 9 år, 1857—65, uppgifves till öfver 30 %, under det att folkmängden visar blott 10—11 % tillökning för samma tid.

Huru höga Sveriges siffror för mord och dråp än kunna synas, uthärda de likväl ej jämförelse med vissa andra lands. Italien företer näml. för 1864—73 i årl. medeltal 2,226 mord eller ungefär 86 mord på 1 million innevånare; Spanien visar siffran 94 på samma folkmängd o. s. v.

Då i fråga om antalet *afrättade* den officiella befolknings-statistiken i någon mon skiljer sig från Justitie-stats-ministerns ämbetsberättelser, hafva dessa senare, såsom i detta fall tillförlitligare, lagts till grund för våra uppgifter härutinnan. Afrättningarna, hvilkas antal i forna tider var rätt betydligt, förekomma numera i följd af en mildare lagstiftning högst sällan: fr. o. m. 1866 intill närvarande tid har sålunda endast *en* afrättning egt rum.

Om antalet af de i äldre tider *stupade i krig* eger man icke några fullt säkra underrättelser, hvarföre de här ej kunnat upptagas. Däremot finner man för ett och annat år under 1860-talet uppgift å några få som under främmande lands fanor kämpat och fallit. I tab. 2 äro desse upptagne under rubr. “omkomne af andra eller ej uppgifne orsaker.“

TABELL-BILAGOR.

Tab. 1. Hela antalet våldsamma dödsfall (utom själfmord) i Sverige 1776—1873, (länsvis 1801—73).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
	Årligt medel-											
Län.	1801—10			1811—20			1821—30			1831—40		
	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.
Stockholms stad	**81.9**	65.3	16.6	**88.1**	—	—	**114.6**	94.7	19.9	**63.5**	51.6	11.9
Stockholms län	**85.2**	64.5	20.7	**97.4**	—	—	**125.1**	99.4	25.7	**101.6**	82.5	19.1
Uppsala »	**73.9**	51.7	22.2	**52.6**	—	—	**59.3**	45.8	13.5	**48.4**	37.4	11.0
Södermanlands »	**57.3**	47.4	9.9	**61.1**	—	—	**75.2**	61.7	13.5	**61.7**	52.0	9.7
Östergötlands »	**123.1**	85.0	38.1	**130.2**	—	—	**146.0**	108.6	37.4	**123.0**	96.1	26.9
Jönköpings »	**78.0**	46.4	31.6	**91.5**	—	—	**103.0**	70.5	32.5	**94.2**	65.1	29.1
Kronobergs »	**69.0**	43.9	25.1	**71.4**	—	—	**106.7**	71.4	35.3	**83.3**	56.8	26.5
Kalmar »	**113.5**	77.3	36.2	**133.7**	—	—	**161.6**	112.8	48.8	**152.2**	112.6	39.6
Gotlands »	**17.5**	13.7	3.8	**17.2**	—	—	**29.4**	26.5	2.9	**21.5**	19.5	2.0
Blekinge »	**58.5**	42.7	15.8	**67.3**	—	—	**90.6**	69.5	21.1	**76.7**	58.9	17.8
Kristianstads »	**72.5**	51.1	21.4	**72.3**	—	—	**87.6**	67.0	20.6	**74.2**	57.2	17.0
Malmöhus »	**92.9**	64.2	28.7	**85.6**	—	—	**110.3**	84.8	25.5	**78.4**	63.1	15.3
Hallands »	**48.8**	33.1	15.7	**50.9**	—	—	**65.0**	49.1	15.9	**59.9**	46.1	13.8
Göteborgs och Bohus »	**100.2**	81.9	18.3	**102.0**	—	—	**120.8**	103.2	17.6	**101.9**	88.9	13.0
Elfsborgs »	**89.3**	62.4	26.9	**101.8**	—	—	**137.7**	103.8	33.9	**109.0**	82.7	26.3
Skaraborgs »	**93.9**	59.7	34.2	**108.1**	—	—	**114.4**	79.2	35.2	**99.3**	72.4	26.9
Vermlands »	**127.8**	89.5	38.3	**136.8**	—	—	**167.8**	118.7	49.1	**147.1**	104.5	42.6
Örebro »	**70.0**	52.9	17.1	**68.1**	—	—	**85.8**	69.2	16.6	**75.8**	61.2	14.6
Vestmanlands »	**57.1**	43.4	13.7	**59.1**	—	—	**66.1**	51.5	14.6	**56.8**	46.7	10.1
Kopparbergs »	**76.1**	57.6	18.5	**79.4**	—	—	**107.2**	86.1	21.1	**86.0**	72.3	13.7
Gefleborgs »	**75.1**	61.3	13.8	**62.7**	—	—	**74.7**	60.6	14.1	**70.5**	60.9	9.6
Vesternorrlands »	**58.7**	43.1	15.6	**42.0**	—	—	**54.7**	43.1	11.6	**49.2**	40.8	8.4
Jämtlands »				**18.3**	—	—	**22.3**	16.9	5.4	**16.2**	12.2	4.0
Vesterbottens »	**57.3**	43.4	13.9	**29.6**	—	—	**41.8**	31.9	9.9	**34.5**	25.1	9.4
Norrbottens »				**29.7**	—	—	**30.2**	23.9	6.3	**27.7**	21.4	6.3
Summa i hela riket	**1 777.6**	1 281.5	496.1	**1 856.9**	—	—	**2 297.9**	1 749.9	548.0	*) **1 912.6**	1 488.0	424.6
Däraf å landsbygden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i städerna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I hela riket 1791—1800	**1 559.4**											
» » » 1781—1790	**1 419.9**											
» » » 1776—1780	**1 242.0**											

1.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.
	-tal.									Antal.								
Län.	1841—50			1851—60			1861—70			1871			1872			1873		
	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.
Stockholms stad	**83.6**	66.2	17.4	**49.0**	41.4	7.6	**111.0**	—	—	**94**	73	21	**111**	95	16	**133**	115	18
Stockholms län	**109.8**	91.0	18.8	**94.2**	77.5	16.7	**97.6**	—	—	**70**	53	17	**102**	86	16	**132**	119	13
Uppsala »	**42.5**	34.7	7.8	**44.4**	36.0	8.4	**46.9**	—	—	**45**	30	15	**44**	36	8	**56**	45	11
Södermanlands »	**68.1**	57.8	10.8	**51.8**	43.4	8.4	**60.3**	—	—	**54**	47	7	**58**	48	10	**57**	43	14
Östergötlands »	**125.8**	100.7	25.1	**107.4**	83.8	23.6	**119.0**	—	—	**129**	95	34	**125**	112	13	**129**	103	26
Jönköpings »	**89.7**	61.1	28.6	**74.1**	50.7	23.4	**79.7**	—	—	**78**	55	23	**60**	43	17	**76**	48	28
Kronobergs »	**82.5**	57.4	25.1	**71.2**	48.4	22.8	**77.1**	—	—	**68**	43	25	**71**	54	17	**83**	60	23
Kalmar »	**169.7**	124.4	45.3	**146.2**	108.7	37.5	**157.4**	—	—	**143**	113	30	**160**	140	20	**146**	116	30
Gotlands »	**29.1**	25.7	3.4	**29.0**	25.0	4.0	**29.4**	—	—	**18**	10	8	**34**	30	4	**43**	39	4
Blekinge »	**100.9**	83.5	17.4	**73.9**	61.1	12.8	**82.0**	—	—	**84**	73	11	**80**	71	9	**90**	71	19
Kristianstads »	**77.2**	60.8	16.4	**66.9**	53.7	13.2	**82.5**	—	—	**96**	91	5	**89**	70	19	**67**	50	17
Malmöhus »	**88.0**	74.7	13.3	**86.3**	73.5	12.8	**117.2**	—	—	**141**	118	23	**162**	131	31	**141**	114	27
Hallands »	**62.8**	51.8	11.0	**59.5**	47.9	11.6	**71.1**	—	—	**80**	64	16	**54**	41	13	**91**	73	18
Göteborgs och Bohus »	**119.1**	102.5	16.6	**140.2**	120.5	19.7	**176.8**	—	—	**194**	176	18	**213**	190	23	**195**	178	17
Elfsborgs »	**134.1**	102.1	32.0	**111.4**	85.4	26.0	**125.0**	—	—	**106**	83	23	**118**	86	32	**124**	96	28
Skaraborgs »	**90.7**	64.2	26.5	**89.2**	65.1	24.1	**94.4**	—	—	**86**	63	23	**93**	70	23	**117**	88	29
Vermlands »	**152.3**	113.0	39.3	**142.2**	105.3	36.9	**133.3**	—	—	**108**	84	24	**143**	107	36	**159**	129	30
Örebro »	**82.5**	67.3	15.2	**74.2**	58.0	16.2	**74.8**	—	—	**76**	60	16	**86**	70	16	**95**	83	12
Vestmanlands »	**56.8**	46.7	10.1	**48.4**	40.4	8.0	**50.3**	—	—	**54**	42	12	**79**	66	13	**57**	44	13
Kopparbergs »	**92.0**	76.4	15.6	**88.3**	74.3	14.0	**91.7**	—	—	**98**	82	16	**95**	76	19	**95**	77	18
Gefleborgs »	**74.8**	62.3	12.5	**69.1**	59.2	9.9	**78.0**	—	—	**76**	63	13	**93**	74	19	**109**	91	18
Vesternorrlands »	**55.4**	45.7	9.7	**56.4**	47.0	9.4	**74.9**	—	—	**62**	51	11	**84**	64	20	**108**	89	19
Jämtlands »	**18.2**	14.3	3.9	**19.2**	15.5	3.7	**23.7**	—	—	**32**	24	8	**18**	13	5	**29**	27	2
Vesterbottens »	**45.0**	36.8	8.2	**39.2**	32.3	6.9	**46.2**	—	—	**44**	37	7	**53**	45	8	**66**	51	15
Norrbottens »	**34.2**	27.3	6.9	**34.9**	26.1	8.8	**33.5**	—	—	**41**	33	8	**46**	36	10	**43**	31	12
Summa i hela riket	**2 084.8**	1 647.9	436.9	**1 866.6**	1 480.2	386.4	**2 133.8**	—	—	**2 077**	1 663	414	**2 271**	1 854	417	**2 441**	1 980	461
Däraf å landsbygden	—	—	—	—	—	—	**1 784.4**	—	—	**1 701**	1 355	346	**1 809**	1 465	344	**1 947**	1 553	394
i städerna	—	—	—	—	—	—	**349.4**	—	—	**376**	308	68	**462**	389	73	**494**	427	67

*) Härtill komma *afrättade*, i årligt medeltal 17.5, hvadan rikssumman för båda könen egentligen utgör 1 930.1.

Tab. 2. Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1776—1873.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Dödssätt.	Årligt medeltal.									
	1776—80.	1781—90.	1791—1800.	1801—10.	1811—20.	1821—30.	1831—40.	1841—50.	1851—60.	1861—70.
Drunknade, båda könen	**421.6**	**551.6**	**641.9**	**693.9**	**813.6**	**1 080.6**	**999.1**	**1 142.9**	**1 023.7**	**1 131.5**
mankön	334.4	435.4	530.9	577.2	670.7	913.6	839.0	965.0	872.2	976.7
kvinkön	87.2	116.2	111.0	116.7	142.9	167.0	160.1	177.9	151.5	154.8
Kväfde, båda könen	**477.6**	**453.7**	**457.4**	**393.6**	**362.8**	**392.7**	**280.4**	**255.9**	**186.2**	**153.9**
mankön	238.6	231.4	230.2	199.3	—	199.6	142.4	127.0	92.5	—
kvinkön	239.0	222.3	227.2	194.3	—	193.1	138.0	128.9	93.7	—
däraf ihjällegade barn	477.6	453.7	457.4	393.6	362.8	392.7	280.4	255.9	182.6	140.3
Ihjälosade, båda könen	**15.8**	**20.9**	**21.1**	**29.8**	**28.3**	**33.7**	**27.0**	**32.5**	**33.2**	**27.8**
mankön	9.6	12.7	13.5	17.1	18.0	21.8	19.5	23.6	24.2	—
kvinkön	6.2	8.2	7.6	12.7	10.3	11.9	7.5	8.9	9.0	—
Förgiftade, båda könen	**13.4**	**12.4**	**7.9**	**9.0**	**7.1**	**4.7**	**9.2**	**8.9**	**10.1**	**20.4**
mankön	7.4	6.4	3.4	3.8	4.2	2.3	4.9	4.7	6.4	—
kvinkön	6.0	6.0	4.5	5.2	2.9	2.4	4.3	4.2	3.7	—
					1816—20			1846—50		
Ihjälhungrade,[1]) båda könen	**1.0**	**17.3**	—	**5.9**	**4.0**	—	—	**2.6**	**1.9**	**3.8**
mankön	0.6	12.3	—	3.8	—	—	—	2.4	1.4	—
kvinkön	0.4	5.0	—	2.1	—	—	—	0.2	0.5	—
								1841—50		
Ihjälfrusne, båda könen	**16.2**	**43.5**	**29.3**	**57.3**	**57.0**	**66.5**	**79.1**	**100.7**	**63.1**	**54.1**
mankön	10.4	30.9	22.1	44.4	—	—	66.7	86.5	53.7	—
kvinkön	5.8	12.6	7.2	12.9	—	—	12.4	14.2	9.4	—
					1811—20			1841—45		
Förbrände eller skållade,[2]) b. k.	—	**17.0**	—	**27.2**	**34.5**	—	—	**60.8**	**80.6**	**152.8**
mk.	—	9.8	—	13.6	—	—	—	33.4	37.3	—
kvk.	—	7.2	—	13.6	—	—	—	27.4	43.3	—

1.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
Dödssätt.	Antal												
	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.
Drunknade, båda könen	**1 042**	**945**	**1 167**	**1 236**	**1 125**	**1 268**	**1 042**	**1 279**	**1 217**	**994**	**1 023**	**1 294**	**1 309**
mankön	910	801	1 024	1 092	965	1 097	892	1 109	1 038	839	871	1 121	1 139
kvinkön	132	144	143	144	160	171	150	170	179	155	152	173	170
Kväfde, båda könen	**162**	**184**	**163**	**177**	**140**	**154**	**186**	**118**	**121**	**134**	**122**	**104**	**126**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	51	63
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	53	63
däraf ihjällegade barn	154	173	148	162	125	139	171	111	100	120	116	91	111
Ihjälosade, båda könen	**27**	**31**	**13**	**33**	**22**	**39**	**35**	**22**	**24**	**32**	**35**	**26**	**18**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	15	14
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	4
Förgiftade, båda könen	**29**	**24**	**10**	**15**	**23**	**30**	**18**	**25**	**12**	**18**	**22**	**22**	**16**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	16	11
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	6	5
Ihjälhungrade,[1]) båda könen	**1**	**1**	**1**	—	**8**	**3**	**6**	**8**	**9**	**1**	**2**	**3**	**1**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ihjälfrusne, båda könen	**62**	**51**	**31**	**45**	**56**	**68**	**93**	**48**	**39**	**48**	**107**	**24**	**39**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	21	30
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	3	9
Förbrände eller skållade,[2]) b. k.	**171**	**162**	**137**	**185**	**172**	**134**	**166**	**158**	**136**	**107**	**144**	**117**	**151**
mk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	66	69
kvk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	51	82

[1]) För 1791—1800 och 1821—40 saknas uppgifter.
[2]) För 1776—80, 1791—1800 och 1821—40 saknas uppgifter.

Tab. 2 (forts.) Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1776—1873.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
	Årligt medeltal									
Dödssätt.	1776—80.	1781—90.	1791—1800.	1801—10.	1811—20.	1821—30.	1831—40.	1841—50.	1851—60.	1861—70.
								1841—50		
Ihjälslagne af åskan, båda könen	**7.4**	**6.4**	**6.6**	**14.5**	**13.3**	**6.9**	**10.4**	**9.9**	**12.1**	**11.0**
mankön	4.8	3.8	3.8	10.6	7.5	4.4	6.6	5.7	7.2	—
kvinkön	2.6	2.6	2.8	3.9	5.8	2.5	3.8	4.2	4.9	—
Krossade,[1]) båda könen	**71.4**	**68.9**	**87.1**	**220.5**	—	**348.0**	**320.4**	**316.1**	**377.0**	**497.9**
mankön	60.8	60.8	79.6	183.5	—	—	279.1	281.3	327.3	—
kvinkön	10.6	8.1	7.5	37.0	—	—	41.3	34.8	49.7	—
däraf genom skott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31.8
» » explosion	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.5
Mördade eller dräpte, båda könen	**23.8**	**21.9**	**22.9**	**33.0**	**33.6**	**45.4**	**50.8**	**70.6**	**56.4**	**77.5**
mankön	16.0	13.3	14.5	23.0	—	34.3	38.9	53.6	39.6	—
kvinkön	7.8	8.6	8.4	10.0	—	11.1	11.9	17.0	16.8	—
däraf barnamord	10.6	7.8	9.2	12.4	9.6	12.5	10.3	14.4	17.2	30.9
Afrättade, båda könen	**13.4**	**5.9**	**7.7**	**6.5**	**9.6**	**11.0**	**17.5**	**5.6**	**6.9**	**1.6**
mankön	—	—	—	4.1	—	9.1	—	5.1	5.9	—
kvinkön	—	—	—	2.4	—	1.9	—	0.5	1.0	—
Omkomne af andra eller ej uppgifne orsaker, båda könen	**180.4**	**200.4**	**277.5**	**286.4**	**523.6**	**308.4**	**136.2**	**110.0**	**15.4**	**1.5**
mankön	121.6	154.1	208.3	201.1	—	—	90.9	77.5	12.5	—
kvinkön	58.8	46.3	69.2	85.3	—	—	45.3	32.5	2.9	—
Summa i hela riket, båda könen	**1 242.0**	**1 419.9**	**1 559.4**	**1 777.6**	**1 856.9**	**2 297.9**	[2]) **1 930.1**	**2 084.8**	**1 866.6**	**2 133.8**
mankön	—	—	—	**1 281.5**	—	**1 749.9**	—	**1 647.9**	**1 480.2**	—
kvinkön	—	—	—	**496.1**	—	**548.0**	—	**436.9**	**386.4**	—

1.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
	Antal												
Dödssätt.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.
Ihjälslagne af åskan, båda könen	**15**	**12**	**4**	**5**	**13**	**26**	**5**	**14**	**7**	**9**	**6**	**26**	**14**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10	7
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	16	7
Krossade,[1]) båda könen	**505**	**468**	**499**	**510**	**509**	**495**	**477**	**504**	**532**	**480**	**529**	**569**	**643**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	468	498	567
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	71	76
däraf genom skott	20	26	23	30	36	45	28	37	39	34	37	37	35
» » explosion	3	—	4	6	1	8	3	17	10	3	—	1	8
Mördade eller dräpte, båda könen	**64**	**64**	**66**	**82**	**66**	**84**	**88**	**89**	**96**	**76**	**87**	**85**	**124**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	53	80
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	32	44
däraf barnamord	30	22	32	40	25	35	26	39	36	24	37	41	57
Afrättade, båda könen	**4**	**4**	**2**	**3**	—	**2**	—	**1**	—	—	—	**1**	—
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Omkomne af andra eller ej uppgifne orsaker, båda könen	—	—	**2**	**10**	**2**	—	—	—	**1**	—	—	—	—
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa i hela riket, båda könen	**2 082**	**1 946**	**2 095**	**2 301**	**2 136**	**2 303**	**2 116**	**2 266**	**2 194**	**1 899**	**2 077**	**2 271**	**2 441**
mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1 663**	**1 854**	**1 980**
kvinkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**414**	**417**	**461**

[1]) För 1811—20 saknas uppgifter.
[2]) Se tab. 1, noten.

Tab. 3. Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1801—73, länsvis.

A) Drunknade.

1. Län.	2. Årligt medeltal. 1801—10.	3. 1811—20.	4. 1821—30.	5. 1831—40.	6. 1841—50.	7. 1851—60.	8. 1861—70.	9. Antal. 1871.	10. 1872.	11. 1873.
Stockholms stad	50.2	54.2	72.3	40.5	60.5	33.9	69.1	48	66	61
Stockholms län	44.8	59.9	76.8	70.3	72.6	61.4	57.9	48	68	88
Uppsala »	16.9	17.8	25.2	22.6	19.6	22.5	19.1	19	23	17
Södermanlands »	27.0	33.5	47.3	40.4	45.9	32.8	32.4	25	32	34
Östergötlands »	38.2	51.5	63.1	64.2	71.1	59.2	62.1	48	67	66
Jönköpings »	14.5	20.6	27.0	28.6	30.3	24.1	26.5	25	26	26
Kronobergs »	15.2	17.0	30.0	25.1	25.1	23.4	26.4	18	20	34
Kalmar »	36.9	47.5	65.2	72.5	79.4	71.9	82.4	84	104	81
Gotlands »	9.3	9.4	19.8	14.2	20.6	19.0	20.7	7	20	26
Blekinge »	27.6	36.3	47.5	47.3	65.9	48.5	51.0	53	52	50
Kristianstads »	20.8	23.6	34.6	30.2	31.2	29.6	40.2	46	45	27
Malmöhus »	32.8	32.4	41.8	36.9	45.6	42.6	58.9	61	84	51
Hallands »	17.5	18.5	27.2	27.5	33.4	30.5	38.1	44	31	48
Göteborgs och Bohus »	67.7	66.6	80.6	70.2	84.1	103.5	127.6	146	152	149
Elfsborgs »	35.3	40.8	58.7	55.4	65.2	54.1	61.2	44	72	67
Skaraborgs »	18.9	28.0	30.0	34.0	34.7	34.6	38.1	35	40	53
Vermlands »	44.5	56.0	73.7	70.5	80.1	74.2	66.2	41	74	83
Örebro »	27.0	30.0	42.3	41.0	44.5	38.3	37.6	24	36	41
Vestmanlands »	19.4	26.4	31.3	29.0	32.1	25.9	21.3	22	38	30
Kopparbergs »	29.2	39.0	52.4	48.0	51.0	49.3	45.4	37	53	52
Gefleborgs »	37.0	37.7	43.2	46.7	46.6	42.6	41.1	38	52	60
Vesternorrlands »	30.7 (Vesternorrlands och Jämtlands)	24.4	33.5	33.5	37.2	39.8	47.0	35	63	66
Jämtlands »		5.9	11.6	9.8	11.0	11.9	11.3	18	10	17
Vesterbottens »	32.5 (Vesterbottens och Norrbottens)	17.4	27.7	20.4	31.4	26.0	29.7	28	31	51
Norrbottens »		19.2	17.8	20.3	23.8	24.1	20.2	29	35	31
Summa i hela riket	**693.9**	**813.6**	**1 080.6**	**999.1**	**1 142.9**	**1 023.7**	**1 131.5**	**1 023**	**1 294**	**1 309**
Däraf å landsbygden	—	—	—	—	—	857.6	919.9	829	1 008	1 022
i städerna	—	—	—	—	—	166.1	211.6	194	286	287

B) Kväfde.

Län.	1) ihjällegade barn. 2. Årligt medeltal. 1801—10.	3. 1811—20.	4. 1821—30.	5. 1831—40.	6. 1841—50.	7. 1851—60.	8. 1861—70.	9. Antal. 1871.	10. 1872.	11. 1873.	2) öfrige. 2. Årligt medeltal. 1851—60.	3. 1861—70.	4. Antal. 1871.	5. 1872.	6. 1873.
Stockholms stad	0.5	0.5	0.3	0.3	0.5	0.4	0.5	1	2	1	0.2	0.6	—	2	1
Stockholms län	9.5	6.9	5.5	2.4	2.2	1.5	1.5	1	—	—	0.1	0.5	—	—	—
Uppsala »	15.6	9.1	8.5	4.1	1.2	1.0	1.0	2	—	2	0.1	0.2	—	1	1
Södermanlands »	5.0	2.1	2.3	1.2	0.9	0.6	0.9	—	—	—	0.1	0.1	—	—	—
Östergötlands »	43.2	33.6	31.4	19.4	12.8	6.1	5.2	4	1	1	0.1	1.3	—	1	—
Jönköpings »	31.7	34.1	37.6	33.8	29.7	24.0	19.7	16	9	19	—	1.3	—	—	—
Kronobergs »	30.6	30.5	43.3	32.2	33.3	24.2	19.8	21	19	13	0.2	0.3	—	—	—
Kalmar »	43.1	46.5	47.6	40.5	45.8	31.7	19.8	13	7	14	0.1	0.6	—	—	—
Gotlands »	—	0.5	0.2	0.2	—	0.2	—	—	—	1	—	0.3	—	—	—
Blekinge »	9.0	8.3	13.8	11.0	8.8	3.6	5.5	9	5	5	0.2	0.8	—	—	2
Kristianstads »	26.7	19.8	19.6	15.6	11.6	6.6	5.6	3	2	2	0.4	0.5	—	—	3
Malmöhus »	22.0	18.7	20.2	7.7	4.0	2.9	3.8	1	3	7	0.5	1.5	1	4	1
Hallands »	16.9	14.1	14.7	9.8	8.8	7.4	5.9	6	5	6	—	0.6	1	—	1
Göteborgs och Bohus »	7.1	7.4	8.7	5.2	6.2	4.7	4.8	2	7	3	0.3	1.3	1	—	2
Elfsborgs »	22.1	23.5	27.8	18.4	22.2	15.6	13.2	6	8	8	0.2	0.9	—	1	3
Skaraborgs »	35.0	37.1	35.9	27.2	24.2	19.2	13.7	13	11	18	0.1	0.4	—	—	—
Vermlands »	38.4	42.2	48.8	37.3	33.2	25.3	12.9	9	8	7	—	0.6	—	—	—
Örebro »	9.0	5.9	5.4	3.3	2.4	1.9	1.6	4	1	3	0.2	0.4	—	1	—
Vestmanlands »	10.7	7.5	6.6	4.0	1.6	1.0	1.0	1	2	—	0.1	0.1	—	1	1
Kopparbergs »	8.4	6.3	7.9	4.5	4.1	3.0	2.2	1	—	1	0.2	0.3	2	1	—
Gefleborgs »	4.1	3.8	2.6	1.0	0.8	0.9	0.3	1	—	—	0.1	0.5	—	—	—
Vesternorrlands »	4.1 (Vesternorrlands och Jämtlands)	1.1	1.3	0.7	0.4	0.1	0.7	1	1	—	0.1	0.1	1	1	—
Jämtlands »		2.8	1.6	0.2	0.3	0.3	0.3	1	—	—	0.2	0.1	—	—	—
Vesterbottens »	0.9 (Vesterbottens och Norrbottens)	0.3	0.5	0.3	0.7	0.4	0.2	—	—	—	0.1	0.2	—	—	—
Norrbottens »		0.2	0.6	0.1	0.2	—	0.2	—	—	—	—	0.1	—	—	—
Summa i hela riket	**393.6**	**362.8**	**392.7**	**280.4**	**255.9**	**182.6**	**140.3**	**116**	**91**	**111**	**3.6**	**13.6**	**6**	**13**	**15**
Däraf å landsbygden	—	—	—	—	—	—	—	103	78	105	—	—	4	4	11
i städerna	—	—	—	—	—	—	—	13	13	6	—	—	2	9	4

Tab. 3 (forts.). Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1801—73, länsvis.

C) Ihjälosade.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Årligt medeltal.					Antal.		
Län.	1801—10.	1831—40.	1841—50.	1851—60.	1861—70.	1871.	1872.	1873.
Stockholms stad	2.8	1.3	3.7	1.0	1.9	6	3	1
Stockholms län	1.2	0.8	1.8	1.6	1.4	—	1	—
Uppsala »	1.2	0.4	1.1	1.2	1.3	—	—	—
Södermanlands »	1.0	0.7	1.1	0.7	0.8	—	1	—
Östergötlands »	0.7	1.2	1.7	1.6	1.0	2	1	1
Jönköpings »	1.2	1.0	1.4	1.0	0.3	2	1	—
Kronobergs »	0.3	1.1	0.6	1.2	—	—	1	1
Kalmar »	0.8	1.1	1.9	2.0	1.1	—	—	—
Gotlands »	0.2	—	0.2	0.6	—	—	—	1
Blekinge »	0.9	0.8	1.1	1.7	0.8	—	—	1
Kristianstads »	1.3	0.6	1.6	0.8	0.9	2	—	1
Malmöhus »	1.3	1.3	1.3	2.4	3.5	6	1	7
Hallands »	0.5	1.0	1.1	0.7	0.7	—	—	1
Göteborgs och Bohus »	1.1	0.6	0.7	2.5	3.0	3	—	—
Elfsborgs »	1.6	1.2	1.9	1.3	1.3	1	2	1
Skaraborgs »	2.0	1.8	0.9	2.0	1.3	2	5	—
Vermlands »	2.7	1.4	1.7	1.6	1.5	3	4	—
Örebro »	1.6	1.2	0.9	1.9	1.6	2	2	1
Vestmanlands »	1.5	1.4	1.5	1.5	1.2	1	3	2
Kopparbergs »	3.0	3.2	2.8	1.9	1.8	2	—	—
Gefleborgs »	1.5	2.1	1.1	1.5	1.4	2	—	—
Vesternorrlands »	0.8 (Vesternorrlands och Jämtlands)	1.2	0.8	1.1	0.6	—	1	—
Jämtlands »		1.0	0.8	0.2	—	—	—	—
Vesterbottens »	0.6 (Vesterbottens och Norrbottens)	0.2	0.6	0.6	0.3	1	—	—
Norrbottens »		0.4	0.2	0.6	0.2	—	—	—
Summa i hela riket	**29.8**	**27.0**	**32.5**	**33.2**	**27.8**	**35**	**26**	**18**
Deraf å landsbygden	—	—	—	27.9	21.7	20	16	14
i städerna	—	—	—	5.3	6.1	15	10	4

D) Förgiftade.

Län.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Årligt medeltal.						Antal.		
	1801—10.	1811—20.	1831—40.	1841—50.	1851—60.	1861—70.	1871.	1872.	1873.
Stockholms stad	0.4	0.2	—	—	0.1	1.3	5	2	2
Stockholms län	0.1	0.2	0.2	0.2	0.4	1.1	—	1	1
Uppsala »	0.4	0.3	0.5	0.5	0.5	1.1	1	1	—
Södermanlands »	0.2	0.4	—	0.8	0.1	0.6	—	1	—
Östergötlands »	0.7	0.2	0.4	0.3	0.4	1.1	2	1	1
Jönköpings »	0.4	0.7	0.9	0.3	0.7	0.9	1	2	2
Kronobergs »	0.2	—	0.2	0.4	0.2	0.6	2	3	—
Kalmar »	0.3	0.5	0.5	0.3	0.6	1.3	1	—	—
Gotlands »	0.1	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge »	0.1	—	0.4	0.4	0.3	0.7	1	—	1
Kristianstads »	1.0	0.8	1.3	1.7	0.5	0.8	1	2	—
Malmöhus »	0.3	0.5	0.7	0.9	0.9	0.5	2	—	3
Hallands »	0.1	0.2	0.2	0.2	0.7	0.7	—	—	1
Göteborgs och Bohus »	0.6	0.5	0.3	—	0.3	1.1	—	—	1
Elfsborgs »	0.9	1.0	1.1	1.0	1.0	1.5	2	3	1
Skaraborgs »	0.3	1.0	1.1	0.5	0.3	1.7	—	1	—
Vermlands »	1.2	0.1	0.5	—	0.2	0.8	1	2	—
Örebro »	0.1	0.3	0.2	0.3	0.6	0.6	2	—	2
Vestmanlands »	—	—	0.3	0.4	0.4	1.0	—	—	—
Kopparbergs »	—	0.2	0.4	0.1	0.8	1.1	—	2	1
Gefleborgs »	1.5	—	—	0.5	0.7	0.9	—	1	—
Vesternorrlands »	0.1	—	—	0.1	0.2	0.2	1	—	—
Jämtlands »	—	—	—	—	0.1	0.3	—	—	—
Vesterbottens »	—	—	—	—	—	0.3	—	—	—
Norrbottens »	—	—	—	—	0.1	0.2	—	—	—
Summa i hela riket	**9.0**	**7.1**	**9.2**	**8.9**	**10.1**	**20.4**	**22**	**22**	**16**
Deraf å landsbygden	—	—	—	—	8.6	15.2	13	18	7
i städerna	—	—	—	—	1.5	5.2	9	4	9

E) Ihjälhungrade.

Län.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Årligt medeltal.				Antal.		
	1801—10.	1846—50.	1851—60.	1861—70.	1871.	1872.	1873.
Stockholms stad	0.1	—	—	0.1	—	—	—
Stockholms län	0.4	0.2	—	0.1	—	1	—
Uppsala »	—	0.2	—	—	—	—	—
Södermanlands »	0.2	0.4	—	—	—	—	1
Östergötlands »	0.2	0.2	0.2	0.1	—	—	—
Jönköpings »	—	—	—	0.2	—	1	—
Kronobergs »	0.2	—	—	—	—	—	—
Kalmar »	—	—	0.1	0.8	—	—	—
Gotlands »	—	—	0.1	—	—	—	—
Blekinge »	0.4	0.6	0.1	—	—	—	—
Kristianstads »	0.2	—	—	—	—	—	—
Malmöhus »	—	—	—	0.2	—	—	—
Hallands »	—	—	0.1	0.2	—	—	—
Göteborgs och Bohus »	1.3	0.2	0.2	0.4	—	—	—
Elfsborgs »	1.0	0.2	—	0.3	—	—	—
Skaraborgs »	—	—	—	0.1	—	—	—
Vermlands »	0.3	—	0.1	0.1	1	—	—
Örebro »	0.5	—	—	—	—	—	—
Vestmanlands »	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs »	0.7	0.2	0.2	0.3	—	—	—
Gefleborgs »	—	—	0.2	0.2	—	—	—
Vesternorrlands »	0.1 (Vesternorrlands och Jämtlands)	0.4	0.3	0.3	—	—	—
Jämtlands »		—	0.1	—	—	—	—
Vesterbottens »	0.3 (Vesterbottens och Norrbottens)	—	0.2	0.2	—	1	—
Norrbottens »		—	—	0.2	1	—	—
Summa i hela riket	**5.9**	**2.6**	**1.9**	**3.8**	**2**	**3**	**1**
Deraf å landsbygden	—	2.6	1.8	3.2	2	3	1
i städerna	—	—	0.1	0.6	—	—	—

Tab. 3 (forts.). **Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1801—73, länsvis.**

F) Ihjälfrusne.

1. Län.	2. Årligt medeltal. 1801—10.	3. 1831—40.	4. 1841—50.	5. 1851—60.	6. 1861—70.	7. Antal. 1871.	8. 1872.	9. 1873.
Stockholms stad	1.1	0.2	0.8	—	1.6	3	—	6
Stockholms län	2.9	3.3	5.8	4.1	2.8	4	1	2
Uppsala »	2.0	1.9	3.8	1.5	0.9	1	1	—
Södermanlands »	0.8	2.2	4.2	2.5	2.6	5	—	—
Östergötlands »	1.8	3.9	6.3	3.1	3.0	13	2	6
Jönköpings »	2.4	4.1	4.5	2.3	1.6	1	—	3
Kronobergs »	1.9	2.7	3.0	2.0	2.1	3	—	2
Kalmar »	2.9	4.3	4.9	2.7	2.2	5	1	—
Gotlands »	0.6	1.5	2.2	0.5	0.1	—	1	—
Blekinge »	0.8	2.4	2.6	1.5	2.1	6	1	2
Kristianstads »	2.2	3.7	4.6	2.5	1.6	4	1	—
Malmöhus »	4.3	4.2	4.5	1.9	1.6	3	1	1
Hallands »	2.2	3.0	3.5	2.0	1.0	3	—	1
Göteborgs och Bohus »	2.5	6.0	4.1	4.5	3.6	11	6	—
Elfsborgs »	3.9	6.2	9.4	5.8	3.8	5	—	1
Skaraborgs »	4.7	6.4	5.6	3.6	1.5	8	—	—
Vermlands »	3.0	5.1	4.8	4.9	3.1	5	3	4
Örebro »	2.3	2.9	4.7	1.9	3.0	6	—	—
Vestmanlands »	1.5	2.3	4.4	2.3	1.2	1	—	—
Kopparbergs »	4.4	2.7	4.9	4.9	4.3	8	2	2
Gefleborgs »	1.4	3.0	3.3	2.2	2.7	6	2	—
Vesternorrlands »	3.1	1.9	3.0	1.7	1.8	2	—	1
Jämtlands »		1.4	1.1	1.0	1.0	2	—	1
Vesterbottens »	4.6	2.7	2.7	2.0	1.9	1	2	4
Norrbottens »		1.1	2.0	1.7	3.0	1	—	3
Summa i hela riket	**57.3**	**79.1**	**100.7**	**63.1**	**54.1**	**107**	**24**	**39**
Däraf å landsbygden	—	—	—	59.3	49.1	97	22	31
i städerna	—	—	—	3.8	5.0	10	2	8

G) Förbrände eller skållade.

Län.	2. Årligt medeltal. 1801—10.	3. 1811—20.	4. 1841—45.	5. 1851—60.	6. 1861—70.	7. Antal. 1871.	8. 1872.	9. 1873.
Stockholms stad	1.1	3.9	4.8	0.3	3.1	3	2	7
Stockholms län	0.8	1.1	6.8	4.9	5.5	5	4	7
Uppsala »	9.1	3.1	1.6	1.9	3.9	3	2	5
Södermanlands »	1.6	1.0	—	1.9	1.5	3	4	5
Östergötlands »	1.1	1.1	1.6	5.6	7.9	12	6	10
Jönköpings »	1.1	3.0	1.1	4.3	7.1	12	3	11
Kronobergs »	0.6	1.3	1.8	4.3	8.1	9	9	7
Kalmar »	1.2	2.4	6.2	7.2	14.7	6	16	7
Gotlands »	0.1	0.3	0.4	1.2	1.5	5	1	1
Blekinge »	0.4	0.6	1.8	2.2	2.9	2	1	9
Kristianstads »	0.6	0.7	1.2	2.8	4.1	2	1	2
Malmöhus »	1.3	0.4	3.2	2.1	4.0	7	8	5
Hallands »	0.2	0.7	0.6	1.7	4.7	3	5	3
Göteborgs och Bohus »	0.6	1.5	1.6	2.6	4.9	2	5	5
Elfsborgs »	1.0	2.6	2.8	3.3	8.2	8	5	7
Skaraborgs »	1.3	1.9	2.8	2.8	7.2	5	5	7
Vermlands »	1.2	1.6	1.4	6.9	14.3	17	9	15
Örebro »	0.1	0.7	4.4	3.8	6.2	7	3	3
Vestmanlands »	0.5	1.2	1.4	1.9	3.5	6	3	7
Kopparbergs »	0.3	1.2	2.6	3.5	6.6	9	5	6
Gefleborgs »	0.9	1.5	3.6	3.1	9.1	5	7	7
Vesternorrlands »	0.6	1.2	3.2	4.3	7.7	5	6	6
Jämtlands »		0.4	2.4	1.9	3.9	3	1	3
Vesterbottens »	0.9	0.3	1.2	3.1	4.6	2	4	4
Norrbottens »		0.5	2.0	3.0	4.3	3	2	2
Summa i hela riket	**27.2**	**34.5**	**60.8**	**80.6**	**152.8**	**144**	**117**	**151**
Däraf å landsbygden	—	—	—	77.2	139.7	126	101	130
i städerna	—	—	—	3.4	13.1	18	16	21

H) Ihjälslagne af åskan.

Län.	2. Årligt medeltal. 1801—10.	3. 1831—40.	4. 1841—50.	5. 1851—60.	6. 1861—70.	7. Antal. 1871.	8. 1872.	9. 1873.
Stockholms stad	0.8	—	—	—	0.1	—	—	—
Stockholms län	1.1	0.7	0.1	0.3	0.3	—	—	—
Uppsala »	0.4	0.1	0.2	0.5	0.5	—	1	—
Södermanlands »	1.0	0.1	0.3	—	0.2	—	—	—
Östergötlands »	0.7	0.4	0.6	1.3	0.5	1	1	—
Jönköpings »	0.6	—	0.6	0.3	0.6	—	—	—
Kronobergs »	0.1	0.8	0.6	0.4	0.5	—	—	—
Kalmar »	0.5	1.2	0.2	0.5	1.2	—	3	2
Gotlands »	0.1	0.1	0.2	—	—	—	2	1
Blekinge »	0.2	0.2	0.3	0.2	0.5	1	—	1
Kristianstads »	0.1	0.8	0.4	0.2	0.3	—	1	1
Malmöhus »	0.2	0.4	0.6	0.7	0.1	—	2	5
Hallands »	0.6	1.1	0.3	1.4	1.2	—	—	—
Göteborgs och Bohus »	0.5	1.3	0.8	1.0	0.6	1	2	—
Elfsborgs »	1.4	0.6	0.6	1.1	1.2	3	3	—
Skaraborgs »	1.0	0.9	0.4	0.7	0.8	—	5	1
Vermlands »	1.7	0.1	0.7	0.7	0.5	—	1	1
Örebro »	0.1	0.6	0.5	0.1	0.5	—	—	—
Vestmanlands »	0.8	—	0.3	0.4	—	—	1	—
Kopparbergs »	0.7	0.1	0.6	0.6	0.7	—	—	1
Gefleborgs »	0.4	0.1	0.3	0.5	0.1	—	—	—
Vesternorrlands »	0.7	0.1	0.8	—	0.3	—	1	—
Jämtlands »		—	0.1	0.4	0.3	—	2	—
Vesterbottens »	0.5	0.1	0.3	0.1	—	—	—	—
Norrbottens »		—	0.1	0.4	—	—	1	1
Summa i hela riket	**14.5**	**10.4**	**9.9**	**12.1**	**11.0**	**6**	**26**	**14**
Däraf å landsbygden	—	—	—	11.7	10.7	5	25	13
i städerna	—	—	—	0.4	0.3	1	1	1

Tab. 3 (forts.). Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1801—73, länsvis.

I) Krossade.

Län.	Årligt medeltal 1801—10.	1831—40.	1841—50.	1851—60.	1861—70.	Antal 1871.	1872.	1873.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stockholms stad	13.2	16.7	11.5	11.7	27.4	22	27	47
Stockholms län	10.1	17.3	16.4	17.8	23.7	10	21	27
Uppsala »	18.1	13.5	9.9	14.0	16.7	17	14	24
Södermanlands »	8.1	12.9	10.6	10.8	16.8	20	19	16
Östergötlands »	16.6	23.1	24.3	26.5	32.3	43	38	38
Jönköpings »	10.2	15.6	14.1	14.1	17.2	17	15	13
Kronobergs »	5.0	10.0	9.6	12.4	16.4	12	19	22
Kalmar »	9.3	16.5	16.8	22.8	25.7	25	25	36
Gotlands »	3.7	3.9	3.9	6.0	6.3	5	9	11
Blekinge »	4.7	8.0	10.4	10.8	13.3	9	18	15
Kristianstads »	7.6	12.4	16.3	19.2	24.5	30	29	24
Malmöhus »	11.9	19.1	20.9	27.7	37.0	56	48	49
Hallands »	4.1	9.4	8.6	10.8	15.2	19	12	23
Göteborgs och Bohus »	8.7	12.2	13.1	16.0	24.5	23	34	32
Elfsborgs »	9.2	13.9	16.2	20.9	29.6	30	19	27
Skaraborgs »	12.3	17.4	14.3	20.6	25.8	18	24	34
Vermlands »	12.6	20.8	22.2	26.2	30.1	30	42	44
Örebro »	12.5	19.3	17.7	21.7	20.4	30	42	41
Vestmanlands »	11.1	13.7	11.1	12.7	18.6	20	25	12
Kopparbergs »	13.2	17.7	18.4	20.6	26.1	38	30	29
Gefleborgs »	7.4	11.9	12.5	14.2	18.9	17	26	34
Vesternorrlands »	6.6	6.2	5.9	7.0	13.6	15	10	26
Jämtlands »		2.4	2.7	3.0	6.0	6	4	8
Vesterbottens »	4.0	3.4	5.3	5.8	7.8	10	13	7
Norrbottens »		3.1	3.4	3.7	4.0	7	6	4
Summa i hela riket	**220.5**	**320.4**	**316.1**	**377.0**	**497.9**	**529**	**569**	**643**
Däraf å landsbygden	—	—	—	333.9	413.9	432	463	507
i städerna	—	—	—	43.1	84.0	97	106	136

J) Mördade eller dräpte.

Län.	Årligt medeltal 1801—10 barn.	1801—10 äldre pers.	1811—20 barn.	1811—20 äldre pers.	1821—30 barn.	1821—30 äldre pers.	1831—40 barn.	1831—40 äldre pers.	1841—50 barn.	1841—50 äldre pers.	1851—60 barn.	1851—60 äldre pers.	1861—70 barn.	1861—70 äldre pers.	Antal 1871 barn.	1871 äldre pers.	1872 barn.	1872 äldre pers.	1873 barn.	1873 äldre pers.
	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
Stockholms stad	0.1	0.9	1.4		0.5	2.1	0.1	1.7	0.2	2.4	0.2	0.5	1.1	2.6	2	4	3	4	6	1
Stockholms län	0.5	1.4	1.1		1.1	1.0	0.6	0.8	0.5	1.8	1.0	0.6	1.5	1.4	1	1	2	3	2	5
Uppsala »	0.3	0.1	0.1		0.6	1.0	—	1.0	0.3	1.2	0.4	0.4	0.6	1.4	1	1	1	—	6	1
Södermanlands »	0.5	0.6	1.2		0.1	0.8	0.5	0.3	0.5	0.7	0.8	0.7	0.8	0.5	—	1	1	—	1	—
Östergötlands »	0.8	1.0	2.7		1.0	2.7	0.6	2.8	0.8	2.5	1.0	1.6	2.4	1.8	2	2	6	—	3	3
Jönköpings »	0.6	0.9	2.0		0.9	1.4	0.1	1.1	0.9	0.9	0.4	2.2	1.8	1.9	3	1	2	1	2	—
Kronobergs »	0.3	1.0	1.6		0.2	1.5	0.4	1.9	0.7	3.5	0.7	1.9	0.8	2.1	2	1	—	—	2	2
Kalmar »	0.6	1.8	2.7		0.9	2.9	0.6	3.7	1.1	6.9	1.9	3.5	3.2	4.0	6	3	3	1	1	5
Gotlands »	0.2	0.3	0.3		0.1	0.5	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4	0.6	0.5	0.2	—	1	1	—	2	—
Blekinge »	0.5	1.5	1.7		0.6	3.0	1.1	2.3	0.4	5.5	0.8	3.1	1.1	3.4	—	3	—	3	1	3
Kristianstads »	0.2	1.1	2.1		0.7	1.6	0.5	2.9	1.1	3.4	0.9	2.2	1.6	2.3	2	6	2	6	3	4
Malmöhus »	1.6	1.1	1.4		0.6	2.3	0.8	3.0	0.8	3.8	0.5	2.6	2.8	3.1	3	1	8	3	6	6
Hallands »	—	0.1	0.8		0.6	0.7	0.4	2.4	0.1	1.9	1.0	2.1	0.8	1.6	1	3	—	1	2	5
Göteborgs och Bohus »	1.1	0.5	1.7		0.6	1.4	0.2	1.5	1.0	3.1	1.0	2.6	2.4	2.0	2	3	2	5	2	1
Elfsborgs »	0.5	0.8	2.1		1.0	3.2	0.5	3.3	1.1	5.0	0.8	3.7	2.2	3.5	2	5	—	5	2	7
Skaraborgs »	0.6	1.2	2.2		0.7	1.6	0.6	2.9	0.4	4.3	1.6	2.8	1.6	2.3	1	4	1	1	1	3
Vermlands »	1.9	1.2	1.4		0.3	0.6	0.3	1.1	0.5	1.7	0.4	1.0	0.9	2.2	1	—	—	—	1	4
Örebro »	0.4	1.3	1.1		0.2	0.6	0.4	1.4	1.1	0.8	0.7	1.8	0.9	1.7	1	—	1	—	1	3
Vestmanlands »	0.3	0.5	1.1		0.1	1.0	0.4	1.3	0.6	1.1	1.0	0.4	0.9	1.2	3	—	3	3	3	2
Kopparbergs »	0.7	1.3	1.1		0.5	0.7	0.2	1.5	0.6	2.1	0.3	1.7	0.9	1.5	—	1	1	1	1	2
Gefleborgs »	0.2	1.2	0.5		0.3	0.6	0.5	1.0	0.7	1.3	0.4	1.8	0.6	2.2	2	5	3	2	4	4
Vesternorrlands »	0.2	0.1	1.2		0.3	0.4	0.7	0.8	0.1	1.0	0.2	0.8	1.1	1.5	—	2	—	1	4	5
Jämtlands »			0.3		—	—	—	0.1	—	0.1	—	—	0.4	0.1	1	1	—	1	—	—
Vesterbottens »	0.3	0.7	0.5		0.3	0.5	0.4	1.0	0.3	0.6	0.3	0.4	—	1.0	1	1	1	1	—	—
Norrbottens »			0.7		0.3	0.8	—	0.4	0.3	0.2	0.5	0.2	—	1.1	—	—	—	2	1	1
Summa i hela riket	**12.4**	**20.6**	**33.6**		**12.5**	**32.9**	**10.3**	**40.5**	**14.4**	**56.2**	**17.2**	**39.2**	**30.9**	**46.6**	**37**	**50**	**41**	**44**	**57**	**67**
	33.0		**33.6**		**45.4**		**50.8**		**70.6**		**56.4**		**77.5**		**87**		**85**		**124**	
Däraf å landsbygden	—		—		—		—		—		50.7		65.1		73		71		106	
i städerna	—		—		—		—		—		5.7		12.4		14		14		18	

Tab. 3 (forts.). Olika slag af våldsamma dödsfall i Sverige 1801—73, länsvis.

K) Afrättade.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
	Årligt medeltal							Antal		
Län.	1801—10.	1811—20.	1821—30.	1831—40.	1841—50.	1851—60.	1861—70.	1871.	1872.	1873.
Stockholms stad	0.4	1.4	0.3	—	0.3	—	0.1	—	—	—
Stockholms län	0.3	0.4	0.6	—	0.3	0.3	0.1	—	—	—
Uppsala »	—	0.1	0.2	—	0.3	0.1	0.1	—	—	—
Södermanlands »	0.6	0.9	0.3	—	—	0.2	—	—	—	—
Östergötlands »	0.5	0.2	0.6	—	—	—	—	—	1	—
Jönköpings »	0.2	0.4	0.1	—	0.2	0.3	0.2	—	—	—
Kronobergs »	0.2	0.1	0.3	—	0.1	—	—	—	—	—
Kalmar »	—	0.5	0.6	—	0.6	0.5	0.1	—	—	—
Gotlands »	0.2	—	0.1	—	0.1	0.2	0.1	—	—	—
Blekinge »	0.5	1.0	1.0	—	0.4	0.6	—	—	—	—
Kristianstads »	0.1	0.3	1.2	—	—	0.5	0.1	—	—	—
Malmöhus »	0.6	0.8	1.0	—	0.7	0.7	0.1	—	—	—
Hallands »	—	0.1	0.2	—	0.1	0.4	—	—	—	—
Göteborgs och Bohus »	—	—	0.7	—	0.1	0.1	0.1	—	—	—
Elfsborgs »	0.8	0.2	1.1	—	0.2	0.8	0.1	—	—	—
Skaraborgs »	0.7	0.3	0.8	—	—	0.4	0.2	—	—	—
Vermlands »	0.5	0.3	0.4	—	—	—	—	—	—	—
Örebro »	0.2	0.3	0.3	—	0.2	0.4	0.1	—	—	—
Vestmanlands »	0.3	0.1	0.1	—	0.3	0.2	0.1	—	—	—
Kopparbergs »	0.2	0.4	0.2	—	0.4	0.2	—	—	—	—
Gefleborgs »	0.1	0.3	0.1	—	0.2	0.3	—	—	—	—
Vesternorrlands »	0.1	0.5	0.1	—	0.3	0.4	0.1	—	—	—
Jämtlands »		—	—	—	0.1	0.1	—	—	—	—
Vesterbottens »	—	0.7	0.4	—	0.4	0.2	—	—	—	—
Norrbottens »		0.3	0.3	—	—	—	—	—	—	—
Summa i hela riket	**6.5**	**9.6**	**11.0**	*) **17.5**	**5.6**	**6.9**	**1.6**	—	1	—

*) De under åren 1831—40 afrättade hafva ej kunnat länsvis fördelas.

Tab. 4[1]). De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.

A) Dödssätt.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	1861—62				1871—72			
Dödssätt.	båda könen.	mk.	kvk.	däraf barn nnder 15 år.	båda könen.	mk.	kvk.	däraf barn under 15 år.
Helå antalet	**4 072**	**3 156**	**916**	**1 435**	**4 348**	**3 517**	**831**	**1 351**
1) **Drunknade** (i baf, insjöar, floder, kanaler, brnnnar, källor, grafvar, diken, gropar, kärr, mossar, grufscbakt, kvarnrännor, sumpar, kärl)	**1 983**	1 692	291	568	**2 302**	1 982	320	674
2) **Kväfde**								
ibjällegade barn	**332**	169	163	332	**206**	100	106	206
strypte	**2**	2	—	2	**2**	2	—	—
af främmande kropp i strupe (mat, ben, nål o. a.)	**16**	12	4	9	**15**	13	2	4
» rök	**8**	5	3	1	**5**	3	2	3
» kol-os	**44**	35	9	7	**53**	36	17	11
» andra gaser eller af ångor	**3**	3	—	—	**1**	1	—	—
öfrige (af bö, balm, ull o. a.)	**9**	5	4	6	**6**	4	2	1
3) **Förgiftade**								
genom arsenik, fosfor, syror (svafvel-, salt-, blåsyra) o. a.	**49**	25	24	18	**41**	28	13	24
» djurs bett (orm, hund o. s. v.)	**11**	6	5	7	**9**	4	5	6
4) **Ihjälhungrade**	**3**	2	1	—	**7**	5	2	1
5) **Ihjälfrusne**	**113**	98	15	2	**131**	114	17	6
6) **Förbrände**								
vid eldsvådor, skogseldar	**61**	32	29	23	**72**	43	29	35
skållade af beta vätskor (vatten, lut o. a.)	**43**	27	16	38	**36**	21	15	33
öfrige (»brännskada» i allmänbet)	**227**	106	121	204	**153**	65	88	114
7) **Ihjälslagne af åskan**	**24**	12	12	2	**32**	12	20	5
8) **Krossade**								
genom fall								
från klippor	**3**	2	1	—	**8**	7	1	1
» torn, tak, öfvervåningar, skullar	**26**	23	3	8	**42**	38	4	3
» master, skeppsrån	**12**	12	—	—	**25**	25	—	—
» trän	**7**	7	—	—	**7**	7	—	1
» byggnadsställningar	**16**	16	—	—	**13**	13	—	—
» trappor, stegar	**17**	12	5	1	**19**	13	6	1

[1]) Angående skiljaktigheterna emellan tab. 2 ocb denna se *Inledningen.*

Tab. 4 (forts.). **De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.**

A) Dödssätt (forts.).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Dödssätt.	1861—62				1871—72			
	båda könen.	mk.	kvk.	däraf barn under 15 år.	båda könen.	mk.	kvk.	däraf barn under 15 år.
genom fall								
från hästar, åkdon	**20**	17	3	2	**23**	22	1	4
ur sängar, gungor	**5**	4	1	2	**2**	—	2	2
på frusen eller stenlagd väg, is	**7**	6	1	2	**17**	13	4	1
i grufvor	**12**	12	—	—	**28**	26	2	4
» källare, brunnar, lastrum	**10**	9	1	4	**16**	12	4	7
öfrige (»fall» i allmänhet)	**62**	46	16	9	**62**	47	15	5
genom fallande eller svängande föremål								
ras af stenar, klippstycken	**22**	20	2	1	**53**	51	2	2
» » jord, sand, is	**40**	36	4	3	**32**	29	3	7
vedfamnar, brädstaplar, byggnadsdelar, -ställningar	**18**	16	2	2	**14**	11	3	5
trän, stockar	**59**	59	—	3	**76**	75	1	4
öfrige (slag af kyrkklockor, svängande linor, kettingar o. a.)	**9**	8	1	2	**21**	17	4	5
» *hästars skenande, stjälpning, öfverkörning*	**138**	120	18	18	**156**	139	17	16
å järnväg af bantåg	**5**	4	1	2	**55**	50	5	4
genom slag af djur (hästar o. a.)	**38**	35	3	10	**29**	27	2	8
» *stångning* (af tjur, oxe, ko, bagge)	**14**	6	8	2	**15**	8	7	1
i maskinerin (kvarnar, sågar, tröskverk, verkstäder o. s. v.)	**77**	63	14	20	**94**	83	11	30
genom explosion (af ångpanna, krut, dynamit o. a.)	**5**	5	—	—	**4**	3	1	1
» *sprängskott*	**18**	18	—	1	**39**	37	2	1
» *vådaskott med skjutvapen*	**39**	32	7	6	**43**	34	9	4
» *stickande, skärande eller huggande*	**24**	22	2	5	**14**	13	1	2
öfrige (»benbrott», »utvärtes skada» i allmänhet)	**168**	106	62	18	**179**	151	28	26
9) **Mördade eller dräpte**								
barnamord	**53**	33	20	53	**78**	46	32	78
öfrige mördade eller dräpte	**76**	56	20	2	**94**	71	23	2
10) **Afrättade**	**8**	3	5	—	**1**	1	—	—
11) **»Vådligen omkomne»** (sätt ej uppgifvet)	**136**	117	19	40	**18**	15	3	3

Tab. 4 (forts.). **De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.**

B) Dödsfallen månadsvis.

1.	2.	3.	4.	5.
Månad.	1861.	1862.	1871.	1872.
Hela antalet	**2 108**	**1 964**	**2 077**	**2 271**
Jauuari	138	128	126	112
Februari	108	119	130	134
Mars	131	132	149	156
April	144	137	145	156
Maj	165	169	161	157
Juni	207	198	184	221
Juli	217	196	228	323
Augusti	198	175	237	171
September	164	139	176	210
Oktober	127	196	151	150
November	230	158	180	219
December	279	217	210	262

C) Civilstånd.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Civilstånd.	1861			1862			1871			1872		
	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.
Hela antalet	**2 108**	**1 632**	**476**	**1 964**	**1 524**	**440**	**2 077**	**1 663**	**414**	**2 271**	**1 854**	**417**
Ogifte	**1 401**	1 035	366	**1 297**	938	359	**1 365**	1 021	344	**1 485**	1 167	318
Gifte	**550**	488	62	**534**	486	48	**554**	514	40	**627**	570	57
Enklingar och enkor	**112**	66	46	**89**	57	32	**117**	89	28	**123**	82	41
Frånskilde	—	—	—	**1**	1	—	—	—	—	—	—	—
Okändt civilstånd	**45**	43	2	**43**	42	1	**41**	39	2	**36**	35	1

Tab. 4 (forts.). **De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.**

D) Ålder.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Alders år.	1861			1862			1871			1872		
	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.
Hela antalet	2 108	1 632	476	1 964	1 524	440	2 077	1 663	414	2 271	1 854	417
0—1	197	100	97	210	108	102	164	89	75	144	74	70
1—5	268	155	113	276	158	118	225	117	108	228	125	103
5—10	127	93	34	138	101	37	132	92	40	146	112	34
10—15	127	108	19	92	82	10	145	123	22	167	146	21
15—20	173	141	32	115	92	23	179	154	25	193	171	22
20—25	195	178	17	184	158	26	198	184	14	236	213	23
25—30	165	147	18	168	154	14	170	152	18	204	183	21
30—35	134	120	14	129	118	11	125	110	15	167	148	19
35—40	160	142	18	136	119	17	148	138	10	132	123	9
40—45	117	100	17	102	89	13	108	99	9	128	120	8
45—50	104	92	12	84	73	11	122	110	12	124	113	11
50—55	64	51	13	82	70	12	85	71	14	98	90	8
55—60	73	60	13	59	51	8	72	64	8	83	70	13
60—65	58	43	15	51	40	11	50	42	8	59	51	8
65—70	52	40	12	41	39	2	45	34	11	52	40	12
70—75	27	11	16	30	21	9	47	33	14	32	23	9
75—80	14	7	7	14	6	8	20	15	5	24	12	12
80—85	6	3	3	9	5	4	8	5	3	13	2	11
85—90	1	1	—	1	1	—	1	—	1	3	2	1
Öfver 90	1	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	1
Okänd ålder	45	40	5	42	39	3	33	31	2	37	36	1

Tab. 4 (forts.). **De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.**

E) Yrken.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15
Yrken.	1861—62.							1871—72.						
	Hela antalet			Hufvudpersoner och biträden		Öfrige familjemedlemmar		Hela antalet			Hufvudpersoner och biträden		Öfrige familjemedlemmar	
	båda könen.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	mk.	kvk.
Hela antalet	4 072	3 156	916	2 241	258	915	658	4 348	3 517	831	2 547	255	970	576
1) **Jordbruk med dess binäringar**	2 330	1 738	592	1 142	119	596	473	2 251	1 750	501	1 195	135	555	366
Jord- (gods-, hemmans-)egare, åbor, arrendatorer, brukare, nybyggare	851	623	228	375	25	248	203	848	643	205	432	24	211	181
Jordtorpare, rättare, statkarlar, daglönare, tjänstehjon (å landet)	1 062	785	277	519	73	266	204	981	753	228	512	87	241	141
Backstugu-, inhyseshjon, husmän	259	187	72	119	17	68	55	282	226	56	138	19	88	37
Skogvaktare, timmerhuggare, sågare, kolare	20	15	5	10	—	5	5	19	16	3	12	—	4	3
Fiskare	138	128	10	119	4	9	6	121	112	9	101	5	11	4
2) **Grufbrytning och tillverkningsindustri**	439	361	78	256	7	105	71	549	474	75	330	1	144	74
Grufarbetare	44	41	3	36	—	5	3	77	73	4	62	—	11	4
Bruksarbetare	43	36	7	23	—	13	7	40	35	5	19	—	16	5
Fabriksarbetare	26	18	8	16	3	2	5	23	22	1	15	—	7	1
Arbetare vid skeppsvarf och mekaniska verkstäder	11	9	2	7	—	2	2	24	19	5	14	—	5	5
Smeder, bleck- och plåtslagare	49	41	8	26	—	15	8	56	47	9	25	—	22	9
Kopparslagare, gelbgjutare, guldsmeder	10	9	1	6	—	3	1	12	12	—	10	—	2	—
Stensprängare, stenhuggare	7	7	—	6	—	1	—	11	11	—	10	—	1	—
Murare, timmermän, snickare	32	24	8	21	1	3	7	69	57	12	41	—	16	12
Målare	7	6	1	5	—	1	1	10	10	—	7	—	3	—

Tab. 4 (forts.). **De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.**

E) Yrken (forts.).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Yrken.	1861—62.							1871—72.						
	Hela antalet			Hufvud-personer och hiträden		Öfrige familje-medlemmar		Hela antalet			Hufvud-personer och hiträden		Öfrige familje-medlemmar	
	båda könen.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	mk.	kvk.
Sotare	5	5	—	**5**	—	—	—	3	3	—	**3**	—	—	—
Skräddare, skomakare	80	64	16	**45**	**2**	19	14	93	75	18	**49**	**1**	26	17
Garfvare, färgare	21	18	3	**10**	—	8	3	16	14	2	**7**	—	7	2
Mjölnare	42	32	10	**18**	—	14	10	44	34	10	**19**	—	15	10
Bryggare, bagare, slagtare	9	8	1	**5**	**1**	3	—	19	15	4	**11**	—	4	4
Järnvägsarbetare	3	3	—	**3**	—	—	—	17	17	—	**17**	—	—	—
Idkare af diverse handtverk	50	40	10	**24**	—	16	10	35	30	5	**21**	—	9	5
3) **Handel och sjöfart m. m.**	**373**	**358**	**15**	**328**	—	**30**	**15**	**409**	**396**	**13**	**356**	**1**	**40**	**12**
Handlande af alla slag	22	17	5	**8**	—	9	5	33	29	4	**18**	**1**	11	3
Krögare, åkare	7	5	2	**3**	—	2	2	8	8	—	**7**	—	1	—
Post- och telegrafpersonal (lägre)	4	4	—	**3**	—	1	—	3	2	1	**2**	—	—	1
Järnvägspersonal (»)	4	3	1	**2**	—	1	1	9	9	—	**8**	—	1	—
Tullpersonal (»)	4	3	1	**3**	—	—	1	6	5	1	**3**	—	2	1
Lots- och fyrpersonal	8	8	—	**6**	—	2	—	10	9	1	**6**	—	3	1
Sjöfarande (kapteuer, skeppare, sjömän)	316	311	5	**297**	—	14	5	332	326	6	**304**	—	22	6
Kanal-, hamnpersonal, färjekarlar	4	3	1	**3**	—	—	1	4	4	—	**4**	—	—	—
Bärare (järn-, hräd-) o. d.	4	4	—	**3**	—	1	—	4	4	—	**4**	—	—	—
4) **Kyrko- och statsförvaltning m. m.**	**205**	**170**	**35**	**113**	—	**57**	**35**	**215**	**172**	**43**	**104**	**1**	**68**	**42**
Prester, klockare	13	11	2	**6**	—	5	2	12	7	5	**3**	—	4	5
Civile och kommunale ämbetsmän	8	8	—	**6**	—	2	—	8	8	—	**6**	—	2	—
Officerer	7	5	2	**2**	—	3	2	3	3	—	**3**	—	—	—
Arméns manskap	108	86	22	**53**	—	33	22	126	98	28	**49**	—	49	28
Flottans »	48	43	5	**30**	—	13	5	46	38	8	**27**	—	11	8

Tab. 4 (forts.). **De på ofrivilligt våldsamt sätt omkomne i Sverige 1861—62 och 1871—72.**

E) Yrken (forts.).

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Yrken.	1861—62.							1871—72.						
	Hela antalet			Hufvud-personer och hiträden		Öfrige familje-medlemmar		Hela antalet			Hufvud-personer och hiträden		Öfrige familje-medlemmar	
	båda könen.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	båda könen.	mk.	kvk.	mk.	kvk.	mk.	kvk.
Civil-, kommunal- och kyrkobetjäning	10	8	2	**7**	—	1	2	7	7	—	**5**	—	2	—
Öfrige	11	9	2	**9**	—	—	2	13	11	2	**11**	**1**	—	1
5) **Obestämdt eller ej uppgifvet yrke**	**725**	**529**	**196**	**402**	**132**	**127**	**64**	**924**	**725**	**199**	**562**	**117**	**163**	**82**
Arbetare af obestämdt slag	216	181	35	**116**	**2**	65	33	422	366	56	**270**	**5**	96	51
Tjänstehjon (i städerna *)	76	47	29	**42**	**27**	5	2	64	41	23	**39**	**18**	2	5
F. d. utöfvare af yrken, tjänster; enkor utan yrke; undantagshjon	196	127	69	**114**	**63**	13	6	216	151	65	**121**	**57**	30	8
Fattig- och arbetshjon	50	32	18	**32**	**18**	—	—	48	30	18	**30**	**18**	—	—
Lösdrifvare	8	7	1	**7**	**1**	—	—	12	12	—	**12**	—	—	—
Fångar	1	1	—	**1**	—	—	—	3	3	—	**3**	—	—	—
Utan uppgifvet yrke	178	134	44	**90**	**21**	44	23	159	122	37	**87**	**19**	35	18

*) Utom de i afd. 2) och 3) såsom hiträden upptagne.

END OF
TITLE